«Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!»

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 191 (8931). • 1986 йил 7 октябрь • сешанба • Баҳоси 3 тийин.

• Ғалаба рапорти •

СЎЗИМИЗ УСТИДАН ЧИҚДИК

РЕЖА бошидан пухта бўлса, ҳар қандай ишнинг пировард натижаси қувончли бўлади. Биз бригадамиз аъзолари билан йил бошиданоқ ғўзани серҳосил, машинабоп қилиб ўстириш, ғалвир сувдан кўтариладиган пайтда эса четдан ёрдамчи сўраб ўтирмай, даламиздаги пахтани асосан машиналарда ва бригадамиз аъзолари кучи билан йиғиштириб олишга қарор қилган эдик. Бунинг учун кўкламда ерни экишга тайёрлашдан бошлабоқ ҳар бир агротехник тадбирни қулай муддатларда, оби-тобида ўтказиш зарурлигини яхши билардик. Асосий масъулиятни механизатор ва сувчиларимиз ўз зиммаларига олдилар. Натижада 90 гектар майдондаги ҳамма ғўза серҳосил бўлиб ривожланди, биз мўлжаллагандан ҳам барвақт етилди.

Далалардаги ҳосил чўғини чамалаб кўриб давлатга пахта сотиш йиллик планимизни СССР Конституцияси кунигача бажариш мажбуриятини олган эдик. Ана шу ваъдамизни муддатидан икки кун илгари— 5 октябрь куни ёруғ юз билан бажардик. Қабул пунктларига 270 тоннадан зиёд юқори сортли хом ашё топширдик. Механик-ҳайдовчиларимиз Турсунбой Абдуаҳадов билан Ҳасанбой Муҳаммадиевлар ана шу пахтанинг 200 тоннасидан кўпроғини машиналарда териб беришди.

Далаларимизда ҳали ҳосил кўп. Теримни бирор дақиқа ҳам сусайтирмай давом эттиряпмиз. Биринчи довондан ошганимиздан сўнг қўшимча мажбурият олдик. Ҳосилдорликни 40 центнерга етказмоқчимиз.

Н. ҲАСАНОВ,
Пискент районидаги Охунбобоев номли колхознинг пахтачилик бригадаси бошлиғи.

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ТАЛАБЛАРИ АСОСИДА ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ЯНАДА ОШИРИШ ЮЗАСИДАН РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленумидан

4 октябрь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленуми бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **И. Б. Усмонхўжаев** «КПСС XXVII съезди талаблари асосида идеология ишининг самарадорлигини янада ошириш юзасидан республика партия ташкилотларининг вазифалари» мавзуида доклад қилди.

Докладда таъкидланганидек пленум партия билан халқ фаолиятининг жуда муҳим ва масъулиятли даврида, совет жамияти турмушидаги туб бурилиш палласида ўтмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми ва партия XXVII съезди ишлаб чиққан жадаллаштириш концепцияси марксча-ленинча тафаккурнинг жуда катта ютуғидир, мамлакат тараққиёти ҳозирги босқичи объектив талабларининг ғоят тўлиқ ифодасидир.

«Партиямиз, совет халқи олдида,— деб таъкидланади янги таҳрирдаги КПСС Программасида,— социалистик жамиятни ҳар томонлама такомиллаштириш, унинг имкониятлари ва афзалликларидан коммунизм сари янада олға силжиш мақсадида тўлиқроқ ва самаралироқ фойдаланиш вазифаси кўндаланг бўлиб қолди».

Белгиланган режаларнинг ҳаммасини турмушда рўёбга чиқариш зарур, чунки гап мамлакатимизнинг қудрати ва равнақи ҳақида, социализмнинг халқаро майдондаги позициялари тўғрисида, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ҳақида бормоқда. Бутун совет халқи билан, ер юзидаги барча холис ниятли кишилар билан биргаликда республика меҳнаткашлари КПССнинг ички ва ташқи сиёсатини, СССРнинг уруш хавфини тугатишга, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга қаратилган тинчлик ташаббусларини астойдил қўллаб-қувватламоқдалар.

Партиянинг новаторлик йўли ҳозирнинг ўзидаёқ шу куннинг нишоналарида намоён бўлмоқда. Етилган проблемалар кенг кўламда, ошкора муҳокама қилинмоқда. Совет кишилари ўтмишдаги ютуқлар билан қаноатланиб қолишни, эскичасига ўйлаш ва ишлашни ҳоҳламаяптилар. Улар социал адолат принципларини ва ахлоқий-ҳуқуқий нормаларни бузиш ҳолларига қарши, меҳнатсиз даромадларга, ичкиликбозликка, бошқа салбий ҳодисалар ва камчиликларга қарши чиқмоқдалар. Энг муҳими эса — кенг меҳнаткашлар оммаси ишлаб чиқаришни интенсивлаш, маҳсулот сифатини ошириш йўлларини излашга, хўжалик механизмини қайта қуриш, жадаллаштиришнинг ички резервларини сафарбар қилиш учун курашга актив қўшилдилар.

Маълумки Ўзбекистон Компартиясининг XXI съездида ва айниқса КПСС XXVII съездида экономикага раҳбарликдаги бузишлар, оммавий қўшиб ёзишлар, порахўрлик, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш ленинча принципларига хилоф ишлар идеологик, сиёсий-тарбиявий ишдаги катта нуқсонлар билан бевосита боғлиқ эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Бу ярқсиз ҳолатларнинг келиб чиқиш сабаблари кўп, илгари биз хўжалик юритишдаги социалистик нормаларга ҳамда кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш ленинча принципларига хилоф ишлар билан боғлиқ бўлган шундай сабабларни батафсил кўриб чиққан эдик. Бугун ўтмишдан сабоқ олиб, партиянинг ҳозирги талаблари асосида бутун ғоявий-сиёсий фаолиятни қайта қуриш ва такомиллаштириш соҳасидаги ишнинг йўллари ва йўналишларини белгилаб олиш учун республикада салбий ҳодисалар кенг ёйилишининг идеологик сабабларини таҳлил этиш зарурати етилди.

Хўш, бунинг асосий сабаблари нималардан иборат?

Биринчидан, кейинги йигирма йил мобайнида республикадаги ижтимоий фанларда, адабиёт ва санъатда, маънавий турмушнинг бошқа соҳаларида тарихий ўтмишни идеаллаштириш, баъзи тарихий воқеалар ва шахсларга баҳо беришда синфий позициядан чекиниш тобора кенг қулоч ёзди. Бу ҳол, бир томондан, омманинг миллий ифтихор предмети хусусидаги қарашларини йўлдан оздирди, интернационал тарбия ишига сезиларли зиён етказди, иккинчи томондан эса, чўнтагида партия билети бўлган «корчалонлар ва бойваччалар» шаънига ҳамду-сано ўқиш учун идеологик платформани яратди, кўпгина кадрлар орасида ғоявий беқарорликни келтириб чиқарди.

Иккинчидан, республикада кўпгина кадрлар кундалик онгининг диний ақидалар билан бирикиб кетиш жараёни актив содир бўлди ва ҳозир ҳам содир бўлиб турибди, бу эса дин билан ҳақиқатда маънавий муросага олиб келди. Натижада одамларнинг бир қисмида икки қиёфа пайдо бўлди — уларнинг бири бизнинг идеалларимизни маъқуллайдиган ижтимоий-сиёсий қиёфа бўлса, иккинчиси турмушда диний маросимларга риоя этиш қиёфаси эди. Улар хизматда биринчи қиёфадан, оилада ва истиқомат жойида эса иккинчи қиёфадан устамонлик билан фойдаланиб келдилар.

Учинчидан, тарбиявий ишда совет турмуш тарзини, коммунистик ахлоқ принципларини кенг қарор топтиришда аниқ йўналишнинг йўқлиги бир қанча халқ одатлари ва анъаналари шаклининг ўзгаришига, аҳолининг бир қисми онгида жамиятимиз руҳига зид бўлган, унинг маънавий негизлари сийқаланишига ҳамда ҳаётий вазиятлар ва позицияларга бериладиган баҳоларнинг емирилишига олиб борадиган урф-одатлар пайдо бўлиши ва ўрнашиб қолишига олиб келди.

Ҳатто халқимизнинг энг яхши анъаналаридан бири— ақли расо кексаларга оқсоқолларга ҳурмат билан қараш анъанаси ҳам бузилди. Буни жамиятда юқорироқ мавқени эгаллаб турган мансабдорга автоматик тарзда тадбиқ қила бошладилар. Кўпгина раҳбар кадрлар буни норма деб ҳисоблаб, ўзларининг қўл остидаги ходимлардан итоатгўйлик ва хушомадгўйликни талаб қила бошладилар, улар ўз шахслари нуқсонсиз деб билиб, ҳамма ишни қила бериши мумкин деб ҳисоблай бошладилар. Мана шуларнинг ҳаммаси биринчи шахснинг мансаб мавқеига сиғиниш танқид ва ўз-ўзини танқидга, ишдаги ошкораликка тоқатсизлик вазиятини келтириб чиқарди ва партия, совет, давлат органларининг, меҳнат коллективларининг фаолиятида демократик принципларни бузишга олиб борди.

Ва, ниҳоят, **тўртинчидан,** кадрларни, жумладан идеология соҳасидаги кадрларни танлашнинг ленинча принципларини қўпол равишда бузишга йўл қўйилганлиги шунга олиб келдики, бизнинг идеология аппаратимиз шу пайтгача ҳам бир ёқлама ишлаб келмоқда, конкрет амалий ишлардан ажралиб қолган, кўпинча дабдабабозлик вазиятини, ҳамма иш жойида деб кўрсатиб, хом хаёлларни юзага келтиришни давом эттирмоқда, камчиликларни яширмоқда, ҳамиша ҳам коммунистларнинг, меҳнаткашларнинг соғлом танқидий овозини қўллаб-қувватлаётгани йўқ.

Республикада чигал идеологик вазият вужудга келганини кўриб турибсизлар. Ҳозир ўтмишдан жиддий сабоқлар чиқариб олиш, барча кадрларнинг, ҳамма меҳнаткашларнинг тафаккурини ва ишга муносабатини тезроқ қайта қуриш — партия ташкилотимизнинг энг биринчи вазифасидир. Бинобарин, умрини яшаб бўлган, турғунлик ҳолатига тушиб қолган ҳамма усулларни дадилроқ синдириб ташлаш, танқид ва ўз-ўзини танқидни, социал адолатни, новаторлик ва ватанпарварликни қарор топтириш керак.

Қайта қуриш идеологик, ташкилотчилик ва хўжалик ишларини бир-бири билан чамбарчас бирлаштиришни, ғоявий-тарбиявий фаолиятни турмушнинг реал проблемалари билан боғлашни, уни инсон билан якка тартибда ишлашга қаратишни, сафсатабозлик ва насиҳатгўйликдан, дабдабабозлик ва қуруқ гапдан халос этишни талаб қилади.

Одамларнинг ғайрат-шижоати ва ижтимоий-сиёсий активлиги, уларнинг хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини ҳал этишга иштиёқмандлиги, уларнинг қийинчиликларни бартараф этишдаги, белгиланган план ва социалистик мажбуриятларни сўзсиз бажаришдаги уюшқоқлиги ва интизоми идеология иши ҳолатини хатосиз кўрсатадиган нозик белги ва шу ҳолатнинг жамулжам ифодасидир.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан, партия XXVII съездидан кейин партия ва мамлакатдаги бутун ғоявий-маънавий муҳит бизнинг ёмон, қўл учида ишлашимизга йўл қўймайди, ишга янгича ёндошишга, ўсишнинг қўшимча резервларини қидириб топишга, ишлаб чиқаришни техникавий жиҳатдан янгилаш, маҳсулот сифатини яхшилаш учун катъият билан курашишга ундайди.

Ишимизнинг кўпгина натижалари ҳали республикада сиёсий-тарбиявий ишга ҳамон дуруст эътибор бермаётган, бўшангликка, интизомсизликка тоқат қилаётган, мураккабликлар ва қийинчиликларни дадил енгмаётган бир талай партия комитетлари, министрликлар ва идоралар борлигидан дарак бериб турибди.

Кўпгина хўжалик раҳбарларимизда сўзининг устидан чиқмаслик ва ҳаракатларидаги масъулиятсизлик томир ёйганлиги идеологик ва тарбиявий ишни такомиллаштириш йўлида жиддий тўсиқ бўлиб турибди.

Область партия комитетларининг биринчи секретарларидан бошлаб, қолаверса ўзимизни ҳам танқид қилиб, тан олганимизда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарларидан тортиб партия раҳбарлари идеология ишида катта нуқсонларга йўл қўймоқдалар. Дардни яширсанг иситмаси ошкор қилади, деганларидек, В. А. Антонов, А. С. Икромов ҳали ҳам ўзлари раҳбарлик қилаётган бўлимларнинг фаолиятини хўжалик нуқтаи назаридан ёндошиб кўпроқ рағбатлантирмоқдалар, инсон омилига унчалик қизиқиб қарамаяптилар. Ёки лавозимига сайланган пайтдан буён ҳозирги кунгача кўпгина кўрсаткичлар бўйича топширилган иш участкасининг муваффақиятини таъминлай олмаётган Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Н. Т. Туробовнинг фаолиятини олиб кўрайлик. Бу — қийин областлардан бири эканини биламиз, аммо бундан чиқадиган хулоса шуки, одамлар орқали, уларни тарбиялаш орқали алоҳида тарзда ҳаракат қилиш керак. Амалда эса бундай қилинмаяпти. У ерда марказдан, республика муассасалари ва ҳукумат идораларидан борган турли бригадалар одамлар билан маҳаллий активлардан кўпроқ ишламоқдалар, маҳаллий активлар эса ишлашни биладилар.

Яна бир мисол. Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари И. Жабборов кейинги вақтларда планларни бажариш мумкин эмаслиги тўғрисида жуда зўр бериб мулоҳаза юритмоқда. Бу эса катта зиён етказмоқда. Аслида область раҳбарининг консерватизми ҳозир пахта теримини механизациялашга ҳалақит бермоқда, у ердагилар ҳозир мазкур раҳбарнинг иштироки билан жадаллаштириш учун эмас, балки сусайтириш учун курашмоқдалар.

Назаримда, Михаил Сергеевич Горбачев ижтимоий фанлар кафедралари мудирларининг Бутуниттифоқ кенгашида сўзлаган нутқида айни шу позицияни қоралаб, бундай деди: «...инсон ва жамиятдаги маънавий, ахлоқий негиз қашшоқлашса, тайёрга айёрлик кайфиятлари муқаррар кучая беради...»

Бизнинг жамиятимизда меҳнат — халқ моддий ва маънавий бойлигининг асосий манбаи, инсон социал обрў-эътиборининг бош мезони, унинг муқаддас вазифаси, шахсни коммунистик руҳда тарбиялаш пойдеворидир. Шу асосда коллектив, актив ва фаол ахлоқни мустаҳкам қарор топтириш, ҳар бир кишида меҳнатга коммунистик муносабат негизини мустаҳкамлаш лозим.

Бу вазифани ҳал этишда меҳнат коллективи жуда муҳим роль ўйнаши керак. Коммунистик ахлоққа зид ҳодисаларга қарши курашишнинг олдинги марраси айни шу ердан ўтади, актив ҳаётий позиция шаклланади. Ҳамма жойда ташкилотчилик ва тарбиявий иш шундай йўлга қўйилиши зарурки, ҳар бир меҳнат коллективи шахснинг ижодий кучларини ривожлантиришнинг таъсирчан социал бўғини бўлиб қолсин.

Партия ташкилотлари демократик негизлардан, айниқса, меҳнат коллективлари тўғрисидаги қонундан кенг фойдаланиб, ҳар бир меҳнатчини ишлаб чиқаришнинг эгаси эканини сезиш руҳида тарбиялашлари, социалистик ўз-ўзини бошқаришни чуқурлаштиришлари, меҳнат ва истеъмол мезони устидан контроль қилишда, интизомни мустаҳкамлашда меҳнат коллективининг ролини кучайтиришлари лозим. Бригада ва оила пудратини кенг жорий қилиш зарур, бу усуллар қўлланилганида ҳар бир кишининг ўз меҳнати натижалари учун масъулияти беқиёс ортади.

Ҳар бир меҳнат коллективида, истиқомат жойидаги ҳар бир маҳаллада одамлар билан якка тартибда ишлаш ҳозирги шароитда алоҳида маъно ва мазмун касб этади. Ишнинг муваффақиятини конкрет инсон олдига, конкрет коллектив олдига конкрет вазифаларни қўйиш йўли билангина таъминлаш мумкин. Хуллас, ҳалол, серунум меҳнатнинг обрў-эътиборини ошириш ва мустаҳкамлаш, ишдаги ташаббус ва ижодкорликни ривожлантириш ҳақида ғоявий таъсирнинг ҳамма воситалари билан ғамхўрлик қилмоқ керак.

Социалистик мусобақа омманинг ижодий активлигини оширишнинг мана шундай қудратли воситаларидан бири эканлиги маълум. Бу соҳадаги ишларимиз ҳам унчалик кўнгилдагидек эмас. Республика партия ва совет органлари, Ўзбекистон Касаба союзлари республика совети, министрликлар ва идоралар автоваз. Суми машинасозлик заводи коллективларининг КПСС Марказий Комитети маъқуллаган ташаббуслари, бошқа ватанпарварлик ташаббуслари ва янги ишлари, шу жумладан республиканинг ўзида туғилган янгиликлар тузукроқ қўллаб-қувватланишини таъминламаяптилар, мусобақа қатнашчиларини маънавий ва моддий рағбатлантиришга кам эътибор бермоқдалар. Шу сабабли хом ашёни, энергия ва материалларни тежаш хусусидаги кўпгина мажбуриятлар қоғозда қолиб кетмоқда.

Ҳозир, деб таъкидлади докладчи, қўлимизда жуда бой назарий ҳужжатлар — КПСС Программаси ва Марказий Комитетнинг Сиёсий доклади мавжуд, улар новаторларча умумлашмалар ва хулосалар билан, съезд илгари сурган проблемаларни ҳал этиш йўллари хусусидаги конкрет кўрсатмалар билан тўлиб-тошган. Бу ҳужжатларни ҳар бир коммунист ўқиб олиши, уларнинг чуқур маъносини кенг меҳнаткашлар оммасининг онги ва қалбига етказиш — идеология иши самарадорлигини оширишнинг бош мазмуни ва зарур шартидир.

Партия комитетлари уставида белгилаб қўйилган — марксизм-ленинизм назариясини эгаллаш, ўзининг сиёсий билим доирасини кенгайтириш тўғрисидаги талаблар бажарилиши учун коммунистларга нисбатан масъулият, талабчанликни оширмоқдалар.

Кейинги икки йил ичида республикада Чирчиқ шаҳри, Коммунистик ва Тошкент районлари бошланғич партия ташкилотлари базасида партиявий ўқиш системасини қайта қуриш юзасидан эксперимент ўтказилди. Бу шаҳар ва районларда ўқиш формалари уч ҳисса қисқартирилган, партиявий ўқиш ишлаб чиқариш билан чамбарчас боғлаб ўтказилмоқда.

(Давоми 2-бетда).

ҲОСИЛ—86

Республикамиз пахтаси 2.000.000 тоннадан ошди

ОБЛАСТЬ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ

УТГАН КУНИ ОБЛАСТИМИЗ ХУЖАЛИКЛАРИДА 2676 ТА ТЕРИМ АГРЕГАТИ ИШЛАТИЛИБ, УЛАРНИНГ ҲАР БИРИ БИЛАН УРТАЧА 7,4 ТОННАДАН ПАХТА ТЕРИЛДИ.

БЕКОБОД

● НАВОИЙ номли колхознинг Султон Мирзаев бошлиқ бригадаси аъзолари давлатга пахта топшириш бўйича йиллик планларини бажардилар. Деҳқонлар шу кунгача мавжуд 102 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 28 центнердан ҳосил олишди. Жами 283 тонна пахта топширилди. 230 тонна пахта машиналар ёрдамида йиғиштириб олинди. Пахтанинг ҳаммаси биринчи сортларга сотилди.

Коллективнинг бу ютуғига механик-ҳайдовчилардан Раҳимқул Абдуқодиров ва Аҳмад Қорақуловлар муносиб ҳисса қўшдилар. 115 тоннадан пахта тердилар.

Далаларда йиғим-терим давом эттириляпти. Деҳқонлар ҳар гектар майдондан яна 12 центнердан ҳосил олиш учун курашмоқдалар.

● ШУ КОЛХОЗНИНГ Тўлғаной Абдуллаева бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси аъзолари ҳам дастлабки довондан ошдилар. Мавжуд 55 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 26,2 центнердан пахта олинди. Топширилган жами ҳосилнинг 101 тоннасини механик-ҳайдовчи Мирзакарим Ҳошимов «зангори кема» бункеридан тўкди. Чевар теримчилардан Зуҳра Абдуллаева, Роҳатой Расулова ва Онажон Бобожоновалар йиғим-теримда илғорлик қилмоқдалар.

УРТА ЧИРЧИҚ

● ТЕРЕШКОВА номли колхозда йиғим-терим суръати ортиб бормоқда. Ўтган куни бу ерда йиллик плannинг 9,29 процентн миқдорида пахта тайёрланди. Бундай натижага эришишда машиналардан унумли фойдаланилаётгани қўл келмоқда. Шу куни 14 та терим агрегатининг ҳар бирида энг кўп тоннадан пахта терилди.

● ШУ РАЙОНДАГИ «Партия XXII съезди» колхози механизаторлари ҳам йиғим-теримда пешқадамлар сафида боришмоқда. Ўтган куни бу ерда йиллик планнинг 8,43 проценти миқдорида пахта тайёрланди.

ҒАЛАБА

● «ЗАРЯ КОММУНИЗМА» колхози пахтакорлари ўтган куни районда энг юқори кўрсаткичга эришдилар. Бу ерда 234 тонна пахта тайёрланди. Бу йиллик планнинг 8 процентига тенгдир. Айниқса, йиғим-теримда Илья Ким бошлиқ бригада аъзолари пешқадамликни қўлдан беришмаяпти. Улар кунига йиллик планнинг 11—12 проценти миқдорида пахта тайёрлашга эришмоқдалар.

КОММУНИСТИК

● ҲАМЗА номидаги Ўзбек Давлат академик драма театри ҳамда Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат академик опера ва балет катта театри артистларидан бир группаси «Ўзбекистон» колхозида бўлиб, дала меҳнаткашларига маданий хизмат кўрсатдилар. СССР халқ артистларидан Сора Эшонтўраева, Зикир Муҳаммаджонов, Ўзбекистон ССР халқ артисти Яйра Абдуллаева ва бошқаларнинг чиқишлари барчани хушнуд этди. Шу куни хўжалик аъзолари районда энг юқори кўрсаткичга эришдилар ва бир кунда йиллик планнинг 6,83 проценти миқдорида пахта тайёрладилар.

БЎКА

● М. АШРАФИЙ номидаги Тошкент давлат консерваторияси мақомчилар факультети студентлари, Тошкент оперетта театри артистлари ва республика Рассомлар союзи аъзоларидан бир группаси «Кремль» совхозининг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мария Ковалева бошлиқ бригадаси деҳқонлари ҳузурида бўлиб, концерт программаси намойиш этдилар.

«ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИГА

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 6 ОКТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — районлар, иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта, учинчи устун — мавсум бошидан буён, тўртинчи устун машина терими — бир кунлик, бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Чиноз	6,09	62,89	7,25	57,24
Пискент	5,31	50,28	6,28	51,18
Ўрта Чирчиқ	6,04	47,00	7,99	59,23
Янгийўл	4,63	46,66	5,33	43,98
Бекобод	5,17	45,43	5,97	43,41
Оққўрғон	5,47	40,66	6,98	43,05
Коммунистик	5,90	37,38	7,65	47,58
Ғалаба	6,15	33,95	7,90	40,63
Бўка	5,44	33,89	6,76	37,68
Область бўйича	5,55	42,79	6,90	45,60

РЕСПУБЛИКА ОБЛАСТЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА МАЪЛУМОТ

(мавсум бошидан буён, планга нисбатан процент ҳисобида): Фарғона — 60,19; Бухоро — 45,87; ҚҚАССР — 45,70; Хоразм — 45,24; Сурхондарё — 38,12; Наманган — 38,01; Сирдарё — 29,65; Самарқанд — 27,58; Жиззах — 26,63; Андижон — 25,60; Навоий — 24,34; Қашқадарё — 23,46; республика бўйича — 36,82.

ТИНЧЛИК УЧУН КУРАШДА БИРЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК

Осиё ва Тинч океани ҳавзаси мамлакатлари хотин-қизлар ташкилотлари регионал семинарининг қатнашчилари қабул қилган ахборотда ядро уруши хавфига қарши, мамлакатлар ўртасида яхши қўшничилик ва ҳамкорлик муносабатларини мустаҳкамлаш учун курашни кучайтириш зарурлиги тўғрисида гапирилади. Семинар 6 октябрь куни Тошкентда ўз ишини тугатди.

Семинарни совет хотин-қизлари комитети халқаро тинчлик йили доирасида ташкил қилганди. 20 мамлакат 43 ташкилотининг, шунингдек БМТ, Халқаро демократик хотин-қизлар федерациясининг вакиллари планетани ядро ёнғинидан асраб қолиш учун ҳамма ишларни қилиш иштиёқларини намойиш этдилар. «Аёл ва тараққиёт. Аёлнинг тинчликни сақлаш ишига қўшадиган ҳиссаси» мавзуида ўтган анжуманнинг қатнашчилари ўз нутқларида шу гапни таъкидладилар. Семинар программасида республика меҳнаткашлари, фан-маданият арбоблари билан учрашувлар кўп эди. Анжуман қатнашчилари саноат корхоналарига бордилар, колхозларнинг бирида, Тошкентдаги оилаларда бўлдилар. Улар урушга қарши митингларда қатнашдилар.

Семинарда халқаро аҳволнинг мушкуллигидан, инсоният бошида ядровий қирғин реал хавф солиб тургарлигидан чуқур ташвишланиб айтилган сўзлар янграды. Осиё-Тинч океани регионида милитаризация ва ҳарбий хавф ортиши хатарли тезлашиб бораётганлиги айтилди.

Халқаро хотин-қизлар ҳаракатининг активлари ядро қуролини 2000 йилгача босқичма-босқич тугатиб бориш борасида Совет Иттифоқи олға сурган программани, шунингдек СССР барча ядро синовларини ихтиёрий равишда тўхтатиб туриш муддатини узайтирганлигини табрикладилар. Қуролланиш пойгаси мамлакатлар социал-иқтисодий тараққиёти ва хотин-қизлар аҳволини яхшилаш учун асосий ғов эканлиги алоҳида таъкидланди. Семинар қатнашчилари урушга қарши ҳаракатлар ўтказиш борасида орттирилган конкрет тажрибаларини бир-бирлари билан баҳам кўрдилар, тинчлик ва барқарорликка эришиш мақсадларида ҳамкорликни мустаҳкамлаш иштиёқида эканликларини билдирдилар. Аёллар Михаил Сергеевич Горбачев билан Рональд Рейган Рейкьявикда учрашажагини табриклаб, халқаро вазиятни соғломлаштириш кенг қамровли хавфсизлик системасини барпо этиш, инсониятни термоядро уруши хавфидан қутқариш учун шу тарихий имкониятни қўлдан чиқармаслик керак, дедилар.

Атом бомбардимони қурбонлари Япония кенгашининг ҳам раиси Сокан Ито анжуманни якунлаб бундай деди:

— Семинар иши кўпгина масалалар юзасидан умумий тил топишимизга, тенглик ва тинчлик юксак идеаллари йўлида биргалашиб қиладиган ҳаракатларимиз тўғрисида келишиб олишга имкон берди.

Семинар ёпилишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Ҳ. Абдуллаева, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари С. У. Султонова, Совет хотин-қизлари комитети раисининг ўринбосари К. С. Проскурникова ҳозир бўлдилар.

(ЎзТАГ).

ТАНҚИД БУРЧАГИ

ГАП БОШҚА-Ю, ИШ БОШҚА

ҒАНИМАТ кунларнинг қадрига етиб, техника ва ишчи кучларидан омилкорлик билан фойдаланаётган хўжаликлар теримда юқори кўрсаткичларга эришиб, марра сари илдам бормоқдалар. Оққўрғон районидаги С. Сегизбоев номли совхоз ҳамда «Ленинизм», Вотинцев номли колхозларда олиб борилаётган ишлар бунга мисолдир.

Лекин Навоий номли колхозда эса кўпгина имкониятлар бой берилмоқда. Теримда уюшқоқлик кўрсатилмаяпти. Йиғим-терим бошланиши арафасида хўжалик раҳбарлари «ҳамма нарса шай, техникани пухта созлаб қўйганмиз» дейишган эди. Афсус, гап бошқа-ю, иш бошқа бўлиб чиқди. Терим машиналари ҳозир пишиқ-пухта созланмаганлиги маълум бўлиб қолди. Шунинг учун ҳам мавжуд 23 та машинадан тўла қувват билан фойдаланилмаяпти.

Хўжалик раҳбарлари томонидан белгилаб қўйилган тадбирлар бўйича ҳар куни далада 461 киши пахта териши керак. Бироқ шу кунларда ҳамма далада деб бўлмайди. Масалан: 4 октябрь куни 350 киши, 5 октябрь куни 368 киши теримда қатнашди. Қолганлар қани? Улар нима қилишяпти?

Биз хўжалик раҳбарларидан ана шу саволларга жавоб кутамиз.

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ТАЛАБЛАРИ АСОСИДА ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ЯНАДА ОШИРИШ ЮЗАСИДАН РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

(Боши 1-бетда).

Натижада машғулотларнинг амалий йўналиши, уларнинг меҳнат коллективлари конкрет ишлари билан боғланиши яхшиланди. Шунинг натижаси ўлароқ экспериментал мактабларда ўқув йили анча уюшқоқлик билан ўтди ҳамда тингловчиларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқишга қизиқиши анча ўсди, унинг амалий ишлардаги самараси ошди.

Корхоналар ва хўжаликларда ижтимоий-сиёсий марказлар барпо этиб, партия, комсомол ва иқтисодий ўқувни ана шу жойларда мужассамлаштирган, уларни техника воситалари билан жиҳозлаб пропагандистлар билан мустаҳкамлаган Наманган области партия ташкилотларининг тажрибаси диққатга сазовордир.

Бироқ умуман республикада сиёсий ва иқтисодий таълимнинг аҳволи шу куннинг талабларига ҳали жавоб бермайди. Машғулотларни уюштиришдаги расмиятчилик, хўжакўрсинлик ҳамон кенг тарқалган ҳодиса бўлмоқда.

Ҳозирги пайтда ҳаёт раҳбарлар, пропагандистларнинг назарий тайёргарлигига алоҳида юксак талаблар қўймоқда. Республикада ҳар беш раҳбар ходимдан биригина олий партиявий сиёсий маълумотга эга. Илмий муассасалар ва олий ўқув юртларининг кўпгина партия ташкилотлари коммунистлар сиёсий савиясини оширишни зарур деб ҳисобламаяптилар.

Маълумки, партия XXVII съезди сиёсий ва иқтисодий ўқишни қайта қуриш зарурлигини кўрсатди. КПСС Марказий Комитетининг «1986—1987 ўқув йилида меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқишини ташкил этиш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ ўрганиладиган курсларнинг сони бирмунча камайтирилди, ўқиш формаларини танлашда, коллективларнинг ўзига хос хусусиятлари ҳамда тингловчиларнинг ишлаб чиқариш ва ижтимоий фаолияти характеридан келиб чиқиб, мактаблар ва семинарларни комплектлаш принципларини қўллашда партия комитетларининг мустақиллиги оширилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети партия комитетларига тавсияномалар юборди, сиёсий ўқиш ташкилотчиларини ўқитишни уюштирди. Эндиликда ана шу йўл-йўриқларни амалга ошириш юзасидан амалий ишлар зарур. Бу ишлар партия комитетларининг кундалик контроли остида бўлиши керак.

Лекция пропагандаси, оғзаки ва кўргазмали агитация тубдан қайта қуришни ва активлаштиришни талаб қилади. Совет кишиси — маълумотли, маданиятли киши. У билан умумий гаплар билан чекланиб, ўйламай-нетмай қуруқ тилда гаплашиб бўлмайди. Агитация-оммавий ишлар формаларини қайта кўриб чиқиш, бу ишлар марказини бевосита меҳнат коллективларига кўчириш зарур.

Ғоявий-назарий фаолиятни кучайтирмай туриб жадаллаштириш, қайта қуриш, жамиятнинг сифат жиҳатдан янги ҳолатига эришиш йўлини амалга ошириб бўлмайди. КПСС XXVII съездининг марксизм-ленинизмга оид тадқиқотларни кенгайтириш ва чуқурлаштириш тўғрисидаги йўл-йўриқларини М. С. Горбачев ижтимоий фанлар кафедралари мудирларининг Бутуниттифоқ кенгашидаги нутқида ривожлантирди.

Инсонни маънавий камол топтиришда бадиий зиёлиларнинг роли ғоят муҳимдир. Унинг энг яхши намоёндалари партия ва халқ ҳал этаётган ишлардан ҳеч қачон ўзларини четга олмаганлар. Ижодий ходимларимиз активида чинакам истеъдод билан ёзилган, юксак партиявийлик ва ҳаёт ҳақиқати билан йўғрилган, кўп миллатли совет маданиятининг энг яхши анъаналарини давом эттираётган асарлар бор.

Бу анъаналар бугун янада ривожлантиришни талаб қилмоқда. Партия ва халқ янги тарихий вазифаларни ҳал этишга киришган шароитда, маданият арбоблари ана шу жўшқин жараённи ёрқин истеъдод билан яратилган асарларда акс эттиришлари, бу жараённинг жадаллашувига ёрдам беришлари керак. Уларнинг фаолиятини жиддий қайта қуриш талаб қилинади. Энг аввало яқин ўтмишда республикада ҳукм сурган дабдабабозлик, хўжакўрсинлик, хотиржамлик ва принципсизлик шароити бадиий ижодга олиб кирган барча зарарли сохта нарсалардан воз кечиш, қутулиш лозим. Ана шу шароит ғоявий-бадиий жиҳатдан бўш, хом китоблар, фильмлар, спектакллар, картиналарни келтириб чиқарди. Халтурага, мансабпарастликка мойил бўлган, мавзунинг долзарблигидан фойдаланиб қоладиган, виждони келишувчиликка йўл қўядиган авторлар пайдо бўлди.

Маданият тўғрисидаги партиявий ғамхўрликни ёзувчи, композитор, рассомнинг изланишларига нисбатан ҳурмат, эҳтиром, адолат ҳамда холис ниятдан ва айни пайтда ҳаёт ҳақиқати ёки коммунистик ахлоқ нормаларига синфий, партиявий баҳо беришдаги қандайдир чекинишлар тўғрисида гап борганида — талабчанликдан ажратиб бўлмайди. Агар ана шундай муҳит етишмаса ижодий жўшқинлик сўзсиз бўшашиб кетади.

Ёш ижодкор ўринбосарларни тайёрлаш алоҳида ғамхўрликка муҳтождир. Масалан, композиторлар союзи аъзолари орасида ёши ўттизга етмаганлар атиги бир процентни ташкил этиши, истеъдодли ёшлар ўз асарларини нашриёт планига киритишлари, фильмларини суратга олиш ёки пьесаларини саҳналаштиришлари, кўргазма ташкил этишлари баъзан ғоят қийин бўлаётганлиги ташвишлантирмай қолмайди.

Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ижодкор ёшлар билан ишлашни янада яхшилаш тўғрисида махсус қарор қабул қилди. Бу қарорнинг ижроси ижодий союзлар, партия комитетлари, маданият органларининг ҳамиша диққат марказида бўлиши керак.

Маданият ва санъат муассасалари фаолияти учун партия комитетларининг жавобгарлигини ошириш керак. Асарлар, фильмлар, спектаклларнинг ғоявий-бадиий савияси, ижодий союзлар ва ташкилотлардаги маънавий-сиёсий вазият область, шаҳар ва район партия комитетларининг доимий диққат марказида бўлиши лозим.

Жамоатчилик фикрини шакллантиришда, омманинг онгини қайта қуришда, ҳар куни миллионлаб совет кишиларига аталган матбуот, телевидение, радио жуда катта роль ўйнайди.

Республикада марксизм-ленинизм классикларининг асарларини, болалар учун китобларни, атеистик китобларни нашр этиш қониқарсиз йўлга қўйилган. Ҳамзанинг, демократ-шоирлар Муқимий ва Фурқатнинг китоблари турли сарой шоирларининг китобларидан кам нашр этилганлиги фактининг ўзи ҳам нашриётларимиз кишиларга қандай ҳаётий йўл кўрсатаётганлигидан яққол далолат бериб турибди. Яқин ўтмишда Ш. Рашидовнинг тўртта китоби 135 марта бир миллион нусхадан кўпроқ нашр этилди.

Кўпгина нашрлар, дарсликлар, журналлар, маҳаллий газеталарнинг полиграфик ижроси ҳеч қандай танқидга чидаш беролмайди. Китоб савдоси ҳам жуда ёмон йўлга қўйилган.

Республиканинг кўпгина оммавий ахборот органлари ишида ҳали ҳам ошкоралик, камчиликларни танқид қилиш даражаси марказий матбуотдагидан орқада, кўпгина мақолалар ва эшиттиришлар сийқа ва ҳаётдан ажралиб қолган.

Республика телевидение ва радио эшиттириш Давлат комитети фаолиятида чинакам чуқур ўзгаришлар сезилмаяпти. Эшиттиришлар программасида мазмуни бўш, насиҳатгўйликдан иборат суҳбат ва чиқишлар катта ўрин олмоқда, сифати унчалик бўлмаган кўнгил очар эшиттиришларга асоссиз равишда кўп вақт ажратилмоқда.

Оммавий-ахборот воситалари чиқишларининг таъсирчанлигини қатъият билан ошириш партия комитетларининг энг муҳим вазифасидир. Бу соҳада ҳали манфаатпарастлик кўринишлари, лом-мим демай ўтиш, танқидни бўғиш ва танқид учун таъқиб этиш кўринишлари ҳали кам эмас.

Область, шаҳар ва район газеталарининг ишида шу вақтгача ўзгариш деярли бўлгани йўқ. Улар ҳануз биринчи шахс кўрсатмалари билан иш тутмоқдалар. Проблемаларни мустақил ва дадил кўтариб чиқмаяптилар, бундай масалаларни ўртага қўяётган бўлсаларда, партия органлари уларни ҳамиша ҳам тегишлича қўллаб-қувватламаяпти. Айрим жойларда партия комитетлари матбуот ишини бир қолипга солиб қўйганлиги, нима ҳақида қандай ёзиш кераклигини, нима ҳақида умуман ёзмаслик кераклигини редакцияга кўрсатиб бераётганликларига мутлақо йўл қўйиб бўлмайди.

Партия комитети майда-чуйда ишларга васийлик қилавермай ва тирноқ ичидан кир қидирмай, ўз матбуоти органига ёрдам бериши ва қўллаб-қувватлаши лозим. Область партия комитетининг «Сирдарьинская правда» газетасининг ишларига аралашмаслик позицияси катта хато ва нуқсонларга, редакция коллективининг бўшашиб кетишига олиб келди. «Советская Бухара» редакциясида ҳам аҳвол ана шундай. Область партия комитети эса аҳволнинг тагига етиб уни нормаллаштириш учун узоқ вақтгача таъсирчан чораларни кўра олмади. Худди шу боисдан ҳам оммавий ахборот воситаларига доимий эътибор бермоқ керак. Ишларнинг аҳволидан журналистларни мунтазам хабардор қилиб туриш, уларнинг ўткир мақолаларини қўллаб-қувватлаш, танқидни бўғишга йўл қўймаслик, журналистларнинг ижодий ташаббускорлигини бутун чоралар билан ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш муҳимдир.

Оммавий пропаганда ва ахборот воситалари, идеология муассасалари буржуазия идеологиясига қарши курашни кучайтиришлари лозим. Сўнгги вақтда Ўзбекистон учун берилаётган чет эл эшиттиришлари ҳажми кўпайди. Маҳаллий аҳоли орасида диний-миллатчилик кайфиятларини туғдириш, халқлар дўстлигига путур етказиш мақсадида тухмат кампанияси авж олдирилди. Вазифа—реал социализмнинг ютуқлари ва афзалликларини ишонарли қилиб кўрсатиб беришдан, империализмнинг халқ манфаатларига зид, одамгарчилик нималигини билмайдиган характерини, уларнинг эксплуататорлик моҳиятини очиб беришдан иборат. КПССнинг тинчликсевар ташқи сиёсатини, совет давлатининг уруш хавфини бартараф этиш, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш борасидаги қатъий ҳаракатларини кенг пропаганда қилиш жуда муҳим.

Идеология курашининг кучайганлиги Тошкент радиосининг чет элга эшиттиришларини, республика ташқи ишлар министрлиги, чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон жамияти, «Ватан» жамияти, «Совет Ўзбекистони» журнали, «Ойдин» газетаси, «Радуга» нашриётининг филиали ишларини жиддий равишда яхшилашни талаб қилмоқда.

Партия XXVII съездида таъкидлаб ўтилганидек, идеология соҳасидаги куч-ғайратлар заминдаги, амалий асосдан ажралиб қолмаслиги керак. Тарбиявий иш одамлар ҳаётий фаолиятининг барча томонларини — меҳнат ва турмуш шароитларини, хизмат кўрсатиш соҳасини, дам олиш, соғлиқни сақлаш соҳаларини, хуллас кишиларнинг аҳволи ва кайфияти боғлиқ бўлган ҳамма соҳаларни қамраб олган жойларда ана шу ишда мустаҳкам натижаларга эришади.

КПСС XXVII съезди жадаллаштириш жараёнини кучли **социал сиёсат** билан чамбарчас боғлади. «Бутун инсон омилини биз мана шундай сиёсат орқали активлаштиришимиз лозим... Ўшанда биз олға борамиз, ўшанда жадаллаштиришга эришилади» — деган эди М. С. Горбачев.

Бизда социал проблемалар айни мана шундай ҳал этилаётган коллективларнинг муносиб намуналари бор. Тошкентдаги «Қизил тонг» тикувчилик бирлашмасининг бош корхонасида цехлар реконструкция қилинган, меҳнат шароитлари яхшиланган, озиқ-овқат ва саноат моллари магазинлари барпо этилган, маиший хизмат кўрсатиш комплекси ва медицина-санитария қисми очилган.

Бироқ, умуман шуни эътироф этиш кераки, республиканинг социал ривожланишида жиддий қолоқликка йўл қўйилган, партия, совет, хўжалик органлари эса бунга сўнгги вақтларгача ҳам етарли эътибор бермай келдилар. 2000 йилгача ҳар бир оилани алоҳида квартира билан таъминлаш юзасидан партия съезди ўртага қўйган вазифа биз учун алоҳида ўткир ва актуал вазифадир. Ҳозир Ўзбекистонда 240 минг оила квартирага, 71 минг киши эса болалар боғча ва ясилиларига навбат кутиб туришибди, умумий овқатланиш, транспортнинг иши қониқарсиз ташкил этилган. Маиший хизмат кўрсатиш, кутубхоналар ва клублар билан таъминлаш жиҳатидан Ўзбекистон мамлакатда охирги ўринни эгаллаб турибди.

Йил бошидан буён меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларини 110 минг мартадан зиёд бузиш ҳоллари аниқланди. Химия саноати, машинасозлик корхоналарида санитария-маиший хоналар етишмаяпти. Фермаларда ва чорвачилик комплексларида одамларнинг иш шароитлари танқид қилишга ҳам арзимайди.

Касаба союз ташкилотлари мана шу барча жиддий проблемаларга панжа орасидан қарамоқдалар. Корхона касаба союзларидан тортиб республика касаба союз комитетларигача ва Ўзбекистон касаба союзлари республика Советигача меҳнаткашларнинг манфаатларини қаттиқ туриб ва изчиллик билан ҳимоя қилишлари, Михаил Сергеевич Горбачев Краснодарда сўзлаган нутқида образли қилиб айтганидек, ҳар қандай даражадаги раҳбарлар билан қўлтиқлашиб рақсга тушмай, балки уларга қатъий сўз айтишдан, тегишли талаблар қўйишдан чўчимасликлари керак.

Яқинда Марказий Комитет бюроси соғлиқни сақлашдаги аҳволни кўриб чиқди. Бу соҳадаги аҳвол умуман қониқарсиз бўлиб қолмоқда. Кўпгина медицина ходимлари орасида профессионал савиянинг пастлиги намоён бўлмоқда, профилактик ишлар яхши эмас, беморларга нисбатан тамагирлик, эътиборсизлик ҳоллари мавжуд. Республикада болалар ва кўзи ёриган аёллар орасида касалга чалиниш ҳоллари кўп бўлмоқда, юқумли гепатит касаллиги тарқалган. Ишлаб чиқаришда ва турмушда зарур коммунал хизматларнинг йўқлиги, санитария қоидаларига зид аҳвол, меҳнат ва дам олиш режимини бузилиши шундай ташвишли кўрсаткичларга олиб келдики, ўтган йилнинг ўзидагина 37 миллиондан кўпроқ киши куни касаллик туфайли зое кетди, касаллик варақалари бўйича 230 миллион сўм тўланди.

Мавжуд меҳнат ресурсларидан фойдаланиш каби республикамиз учун ғоят ўткир бўлган сиёсий, иқтисодий ва социал проблемани ҳал этиш ҳам меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш билан чамбарчас боғлиқ. Биз бу проблемани республика партия-хўжалик активида батафсил муҳокама қилдик, унда республика Министрлар Советининг раиси Ғ. Ҳ. Қодиров кескин танқид қилинди. Унга меҳнат ресурсларидан фойдаланиш масалалари билан шуғулланувчи махсус ҳукумат комиссиясига бошчилик қилиш топширилди. Бироқ, шу комиссия узил-кесил хулоса чиқармаганини, қониқарсиз ишлаётганини яна бир марта таъкидлашга тўғри келади.

Маҳаллий Советларнинг кўпгина ижроия комитетлари халқ маорифи ишини ўз ҳолига ташлаб қўйдилар, мактаблар қуриш ва уларни жиҳозлаш, ўқитувчилар учун маиший ва маданий шароитлар яратиб бериш билан шуғулланмаяптилар. Министрликлар ва идоралар, партия комитетлари, ижроия комитетлари мактабга, билим юртларига, техникумларга ва олий ўқув юртларига ўз муносабатларини ўзгартиришлари керак. Таълим ва тарбия ишини умумхалқ, умумпартия иши деб билиш лозим. Госплан партия XXVII съезди кўрсатмаларига мувофиқ равишда узлуксиз таълимнинг ягона системасини ишлаб чиқиш борасидаги ишларга бошчилик қилиши ва уни Марказий Комитетнинг муҳокамасига тақдим этиши керак.

Интернационал ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш масалалари ҳамиша партия комитетларининг, идеология активларининг диққат марказида бўлиши керак. «Миллий сиёсатга тааллуқли, ҳар бир миллат ва элатнинг манфаатларига, кишиларнинг миллий туйғуларига дахлдор бўлган ҳамма ишларда айниқса ҳушёр ва сергак бўлиш ва айни чоғда қандай либос кийиб олганлигидан қатъий назар, миллий чекланганлик ва манманлик, миллатчилик ва шовинизм кўринишларига қарши принципиал курашиш — партиямизнинг Ленин бошлаб берган анъанасидир», — деб таъкидланган эди КПСС XXVII съездида.

Дўстлик ва қардошлик туйғулари ҳар бир инсонга хос бўлишидан бизнинг жамиятимиз астойдил манфаатдордир. Ленин васиятларига оғишмай амал қилиш, уларни янги шароитларда ижодий қўлланиш бу ишдаги бош вазифадир.

Рус тилини чуқур билмай туриб, жадаллаштириш проблемаларини ҳал этиш мумкин эмас, фан-техника тараққиётини белгилаб берувчи тармоқларни ривожлантириб бўлмайди, кўп миллатли совет маданияти ютуқларидан фойдаланиб бўлмайди, техникани эгаллаб бўлмайди. Рус тили совет турмуш тарзининг ажралмас қисми бўлиб қолди ва у СССР халқларининг миллатлараро алоқаларини мустаҳкамлашнинг қудратли омили бўлиб хизмат қилмоқда.

Партия ва совет раҳбарлари баъзан бу муҳим масаладаги ўз фаолиятсизликларини объектив сабаблар деб аталмиш сабаблар билан, яъни малакали ўқитувчилар етишмаслиги, тил муҳитининг йўқлиги ва шу кабилар билан хас-пўшлайдилар. Яқинда биз медицина институти массивида истиқомат қилувчи оилалардан, асосан ўзбеклардан иборат 200 оиладан хат олдик. Бу оилалар узоқ вақтдан буён ўз фарзандлари учун рус тилида ўқитиладиган мактаб очилишига эриша олмаяптилар. Хўш, Тошкентда ҳам кадрлар ёки тил муҳити йўқми?!

Маориф министрлиги, олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, ҳунар-техника таълими Давлат комитети, фанлар академияси манфаатдор ташкилотлар билан биргаликда «рус тили» комплекс программасини ишлаб чиқишлари, тилни тез ва мустаҳкам ўзлаштириб олиш юзасидан мамлакатимизда ва ва республикамизда тўпланган тажрибани умумлаштириб, миллий мактабнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда бу тажрибани сабот билан жорий этишлари керак. Рус тили ўқитувчиларини тайёрлаш практикасини тубдан қайта кўриб чиқиш, бу соҳадаги фаолиятнинг моддий базасини мустаҳкамлаш лозим.

Тарбиявий ишлар комплексида маданий-маърифий ва спорт — соғломлаштириш ишига катта роль ажратилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг клуб муассасалари ва спорт иншоотлари тўғрисидаги қарори бу ишни сезиларли равишда жонлантиришга кўп жиҳатдан ёрдам берди. Ҳозир мавжуд имкониятлардан моҳирлик билан фойдаланиш вазифаси кўндаланг бўлиб турибди.

Кўпгина раҳбарлар юзлаб клублар, маданият уйлари, кутубхоналар, музейлар мослаштирилмаган ва ҳатто авария ҳолидаги биноларда жойлашганлигини ҳали ҳам кўришни истамаяптилар. Клубларнинг анча қисми ёпиб қўйилган, ёшлар спорт майдонларига кам келадилар. Ваҳоланки, ана шу муассасаларда салкам 35 минг киши ишлайди. Кутубхоналар ва музейларда тўпланган жуда катта маънавий бойлик тегишли самара бермаяпти.

Физкультура — оммавий ва спорт ишлари аҳволи ҳам бизни қониқтирмайди. Кўпгина физкультура коллективлари фақат қоғоздагина мавжуд, оммавийлик ва маҳорат секинлик билан ошмоқда.

Республика ДОСААФ Марказий Комитети ўзининг оммавий мудофаа ташкилоти сифатидаги вазифаларини тўлароқ бажариши лозим. Ҳарбий-амалий спорт турларини амалга оширишга, бошланғич ҳарбий тайёргарликни яхшилашга, ёшларни билим юртларига танлаб олишга, жанговар анъаналарни пропаганда қилишга уруш ветеранларини, интернационалист — жангчиларни тағин ҳам кўпроқ жалб этиш лозим.

Марказий Комитет совет, касаба союз, комсомол ташкилотларининг, министрликлар ва идораларнинг, корхоналар, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарларидан маданият ва спорт проблемаларига эътиборни қаратишни талаб этади. Бу кўнгилхушлик эмас, балки шахсни маънавий ўстириш ва жисмоний камол топтириш, халқ соғлиғини мустаҳкамлаш манбаи, социал ривожланишнинг ғоят муҳим воситаларидан биридир.

Ҳозирги ва эртанги вазифаларни ҳал қилиш кўп жиҳатдан биз ҳозир қандай ёшларни тарбиялашимиз билан белгиланади. Республика аҳолисининг кўп қисми 30 га тўлмаган ёшлардир. Мана шу ишларнинг ҳаммасида партиянинг ёшлар ўртасидаги ишида жанговар ёрдамчиси, совет ёшларининг авангарди — комсомол асосий роль ўйнайди.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, унинг бюроси, биринчи секретари Д. Дадажонова ишларни яна ҳам зўр ғайрат билан қайта қуриб, кампаниячилик ёндашувларидан, дабдабабозликдан воз кечишлари керак. Комсомол инсонни бутун умр бўйи ғоявий қуроллантириш учун комсомол ташкилотларининг иши изланиш характерида, қизиқарли ва мароқли бўлиши керак.

Иқтисодий ва социал проблемаларни ҳал этиш меҳнаткашларни атеистик руҳда тарбиялашни кучайтириш, одамларнинг онги ва хулқ-атворидаги қолоқ, зарарли сарқитларни бартараф этиш билан чамбарчас боғлиқдир. Кейинги йилларда республикада бу иш бўшаштириб юборилди, айрим шаҳар ва районларда эса мутлақо ҳеч иш олиб борилмади. Диний хурофотлар хавф-хатарини менсимаслик, атеистик тарбияни сафсатабозликдан иборат шиорлар билан ниқоблаш, динга тоқат қилиш ва ҳатто диндорларга ошкора йўл қўйиб бериш диннинг, айниқса ислом динининг кучайиб кетишига олиб келди.

Ҳозир дин илм-фанга зид дунёқарашнинг шунчаки бир кўриниши бўлмай қолди. Дин кўпинча патриархал турмуш тарзининг ғоявий асоси бўлиб хизмат қилмоқда, социал жараёнларга салбий таъсир ўтказмоқда, салбий ҳолатларнинг оқибатлари тагтомири билан тугатилишига, маънавий-психологик вазиятни соғломлаштиришга қарши ҳаракат қилаётган, интизом ва тартибни мустаҳкамлаш борасида республикада амалга оширилаётган ишларни оз бўлмаса миллатга қарши кампания, деб кўрсатишга уринаётган кимсаларнинг ҳаммаси динни ниқоб қилиб олмоқда.

Ҳолбуки, республикамизда диннинг, айниқса ислом динининг зарарли эканлигини кенг тушунтириш ишлари қониқарсиз олиб борилмоқда. Бунинг натижасида диний маросимлар камаймаяпти. Ёшлар, хотин-қизларнинг талайгина қисми, зиёлиларнинг баъзи вакиллари мусулмон анъаналарига асир бўлиб қолмоқдалар. Ҳатто ВЛКСМ аъзолари диний никоҳдан ўтмоқдалар. Оламдан ўтганларнинг кўпчилиги, шу жумладан КПСС аъзолари ҳам диний ақидаларга биноан дафн этилмоқдалар.

Кўпгина реакцион анъаналар ва маросимлар қайта тикланиб, кенг оммалашиб кетди. Рўйхатга олинмаган руҳонийларнинг ўтакетган экстремист қисми социалистик турмуш тарзи нормаларига қарши чиқиб, совет қонунларини қўпол равишда бузмоқда.

Амалда ҳар бир аҳоли пунктида, маҳаллада ўрнашиб олган қаллоблар ўзларини руҳоний қилиб кўрсатиб диний ақидаларни бемалол тарғиб этмоқдалар, табиблик билан шуғулланмоқдалар, диний мазмундаги китобларни, магнитофон ёзувлари ва видеофильмларни тарқатмоқдалар. Одатда бундай шахслар ижтимоий фойдали меҳнат билан шуғулланмай, текинхўрларча яшайдилар. Диний афкор омма қарор топтираётган оилавий турмуш маросимларининг, айниқса тўйлар ва дафн маросимларининг серҳашамлиги кишиларни меҳнатсиз даромадлар излашга ва ўғирликларга ундовчи сабабларнинг бири бўлмоқда.

Халқ ана шуларнинг ҳаммасидан чарчади. Меҳнаткашлар айниқса дафн маросимлари ва тўйларда иона йиғишдан иборат тоқат қилиб бўлмайдиган вазият вужудга келаётганлиги тўғрисида, диний маъракаларда қатнашишдан бош тортаётган кишилар теварагида уларни яккалаш ва қоралаш муҳити яратилаётганлиги ҳақида хабар қилмоқдалар.

Етилган социал проблемаларни ҳал этишдаги қолоқлик, одамларнинг талабларини ва ортиб бораётган маънавий эҳтиёжларини қондиришга эътиборсизлик диний хурофотларга қарши курашга таъсир ўтказмоқда.

Бизнинг синфий мухолифларимиз ўзларининг душманликдан иборат пропагандасида диний-миллатчилик кайфиятларини авж олдиришга умид боғлаётганларига ҳам етарли баҳо бермаслик мумкин эмас. Аммо бизда империалистик ва мусулмон реакциянинг диндан советларга қарши мақсадларда фойдаланиш йўлидаги уринишларга нисбатан хотиржамлик ва беғамлик қилинмоқда. Оммавий ахборот, оғзаки пропаганда воситалари ислом динининг реакцион моҳиятини чуқур, асосли танқид қилишга зарур эътибор бермаяпти. Бадиий, публицистик асарларда, кинофильмларда кўпинча тарих ва маданиятнинг ролига синфий баҳо берилмайди.

Коммунистларнинг, шу жумладан, партия ходимларининг талайгина қисми ҳам динга тилёғламалик қилиб, у буюрадиган расм-русумларга риоя этаётганлиги айниқса ташвишлантиради.

Динга қарши чиқишга журъат этган кишилар теварагида баъзан тоқат қилиб бўлмайдиган шароитлар вужудга келтирилмоқда. Бундай ишларнинг ҳаммаси партия органларининг йўл қўйиб бериши билан қилинмоқда.

«Жиззах область партия комитети ва шахсан унинг секретари И. С. Умаров давлатдан ўғирланган маблағ ва камчил бинокорлик материаллари билан мачит қурилишига кўмаклашган шахсларни узоқ вақтдан бери масъулиятга тортилишдан зўр бериб ҳимоя қилиб келмоқда. Биз буни область партия комитетига яна бир бор, аммо ўйлайманки, сўнгги марта эслатиб қўймоқдамиз».

Бизнинг кўпгина раҳбарларимиз, партия, совет, комсомол ходимларимиз, пропагандистларимиз, агитаторларимиз атеистик ишда шахсан қатнашишдан қаттиқ бўйин товлайдилар, мусулмон дини ақидаларининг шариат буюрган қонун-қоидаларнинг реакцион моҳиятини аҳоли олдида ошкора танқид қилишдан ўзларини олиб қочадилар, ҳатто умуман кўпинча «ислом» сўзини ишлатмасликка ҳаракат қиладилар.

Партия ташкилотларининг атеистик ишга ёндашувларини тубдан ўзгартириш зарур. Партия комитетлари ва ташкилотларининг биринчи секретарлари атеистик ишга бошчилик қилишлари, ўз оилаларида, истиқомат жойларида социалистик турмуш тарзига ёт бўлган қарашлар ва расм-русумларни бартараф этишда актив қатнашиб, шахсий ўрнак кўрсатишлари лозим. Бунинг учун барча коммунистларга нисбатан талабчанликни ошириш зарур. Динга тоқат, муросасозлик, лоқайдлик, тилёғламалик қилиш каби ҳар қандай факт партияга аъзо бўлишга тўғри келмайдиган ҳол, деб қаралиши керак.

Ҳаёт муттасил олға бораверади, янгилик воқелигимизга тобора кенгроқ кириб келаверади ва қарор топаверади. Ўлкамизда хотин-қизлар масаласини ҳал этишда чинакам революцион ўзгаришлар юз берди. Келгуси йилда биз «Ҳужум»нинг 60 йиллигини нишонлаймиз. Хотин-қизларни озодликка чиқаришнинг ютуқлари тўғрисида гапиришга эҳтиёж йўқ, бу ютуқларни ҳаммамиз кўриб турибмиз. Аммо, мана шундай вазиятда хотин-қизларга нисбатан бой феодалларча муносабатнинг айрим кўринишлари жирканчлиги яққолроқ кўзга ташланмоқда.

Партия, совет, жамоат ташкилотлари тегишли зарба бермаганлиги туфайли бир қанча районларда қалин бериш шаклида қизларни сотиш ва сотиб олишнинг яширин тури давом этмоқда. Оилада хотин-қизларни камситиш, уларнинг шарафи ва қадр-қимматини менсимаслик ҳоллари кўп.

Партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари, совет ва хўжалик ходимлари хотин-қизларга нисбатан бой-феодалларча муносабатда бўлишга оғизда эмас, балки амалда қатъий қарши курашишлари лозим. Ҳар бир шундай фактни партия комитетлари бюросида, ижроия комитет мажлисларида махсус равишда муҳокама қилиш, уларга принципиал баҳо бериш керак. Хотин-қизлар орасида ҳуқуқ пропагандасини кучайтириш, турмуш маданияти университетлари ишини яхшилаш, амалда партия комитетларининг ёрдамчиси бўлиши лозим бўлган хотин-қизлар советларининг роли ва аҳамиятини ошириш талаб қилинади.

Оилалар билан истиқомат жойларида иш олиб боришга янгича ёндашувларни ишлаб чиқиш, маҳалла ва уй комитетларини эски урф-одатларга қарши муросасиз курашга сафарбар этиш, уларни аттестациядан ўтказиш, коммунистлар, комсомол активлари, илғор зиёлилар намоёндалари билан мустаҳкамлаш лозим.

Партия ташкилотлари коммунистик ахлоққа, совет турмуш тарзига зид бўлган ҳамма нарсаларга қарши курашга оддий меҳнатчиларнинг мутлақ кўпчилигидаги, халқимиздаги соғлом маънавий потенциални сафарбар этишлари керак.

Идеология аппарати кишиларнинг, айниқса ёшларнинг онгидаги мешчанларча индивидуализм ва худбинликни, жамиятга истеъмол назари билан муносабатда бўлишни, ғаразгўйликни, манфаатпарастликни тугатиш юзасидан ҳужумкорлик билан иш олиб боришлари керак. Партия ташкилотлари коммунистик ахлоқ, ҳалоллик, коллективизм, виждонлилик, андишалилик, соддалик ва камтарликни пропаганда қилиш ва қарор топтириш, меҳнат аҳлини улуғлаш юзасидан конкрет йўналишларни ишлаб чиқишлари лозим.

Айрим маҳаллалардаги мустаҳкам консерватив муҳитни парчалаб ташлашда, салбий ходисаларга қарши курашда партия ва меҳнат ветеранлари кўп иш қилишлари мумкин.

КПСС XXVII съезди инсон омилини активлаштиришни социал-иқтисодий ривожланишни жадаллаштиришнинг асосий шарти деб олға суриб, партия комитетлари ва ташкилотларидан бутун идеология ишини сифат жиҳатдан янги босқичга кўтаришни, қайта қуришни амалга оширишни талаб қилди. Унинг моҳияти партия ташкилотларининг меҳнаткашларга очиқ-ошкора, тўғридан-тўғри, ҳалол мурожаат этишидан, ҳақиқатни, ошкораликни, ишларнинг аҳволига ва ўз ишига танқидий нуқтаи-назардан ёндашувни қарор топтиришдан иборат.

М. С. Горбачев Краснодар ўлкаси партия активлари билан учрашувда айтганидек, одамларимиз меҳнат коллективида, районда, шаҳарда, областда, республикада, мамлакатда нималар бўлаётганлигини билиб туришлари, барча масалаларни ҳал этишга таъсир ўтказишлари, ўзларини хўжайин деб, умумий иш учун жавобгар деб ҳис этишлари керак.

Ҳар ойда ўтказилаётган сиёсий кунлар, Марказий Комитет секретарлари, бюроси аъзоларининг журналистлар билан мунтазам учрашувлари, матбуот ходимлари бу учрашувларда ишлаб чиқариш ва ижтимоий ҳаётнинг турли соҳаларида ишларнинг аҳволи тўғрисида батафсил ахборот олаётганликлари ана шунга кўп жиҳатдан ёрдам бермоқда.

Шу билан бирга ҳозир область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари тарбия масалаларига тағин ҳам қатъийроқ эътибор беришлари лозим.

Марказий Комитет мазкур пленумга тайёргарлик кўраётиб, кўпчилик область, шаҳар ва район партия комитетларида, кўпгина бошланғич партия ташкилотларида идеология ишларининг аҳволини ўрганди. Бундан бир хулоса келиб чиқади: қарорлар кўп қабул қилиняпти, ишнинг яхшиланаётганлиги эса ҳали кўринмаяпти. Кўп қарорларда конкретлик, адресларнинг аниқлиги йўқ, энг кўп деганда улар ишларнинг аҳволини қайд этади холос, аммо ишни тубдан қайта қуришнинг конкрет чора-тадбирларини белгилаб бермайди.

Партия комитетларининг баъзи идеология бўлимлари кўпдан-кўп планларни тузишга бирталай вақт сарфлайдилар, кейинчалик бу планлар уни ёзган кишиларнинг ғаладонларида қолиб кетади.

Ижтимоий турмушни янгилашнинг съезд ўртага қўйган вазифалари барча кадрларимизга нисбатан янги, янада юксак талаблар қўймоқда. Бу гап идеология активларимизга икки ҳисса тааллуқлидир. Чунки одамларни тарбиялашда пропагандист, лектор, агитаторнинг билимдонлиги ва шахсий камтаринлиги, унинг чуқур ғоявий эътиқодлилиги ва бу эътиқодни конкрет ишда амалий равишда рўёбга чиқариши, активнинг ишлаб чиқаришдаги ва жамоат турмушидаги шахсий намунаси баб-баравар муҳимдир.

Республикада бу соҳаларнинг ҳамма участкаларини билимдон, серғайрат кишилар билан мустаҳкамлаш бўйича муайян иш олиб борилмоқда. Икки йил мобайнида Марказий Комитет идеология бўлимлари масъул ходимлари составининг 80 проценти, область, шаҳар, район партия комитетлари шу категориядаги ходимларининг 66 проценти янгиланди. Шаҳар, район партия комитетларининг идеология масалаларига раҳбарлик қилувчи секретарлари орасида партиявий-сиёсий маълумотга ёки илмий даражага эга бўлган кишилар сони қарийб икки баравар кўпайди. Идеология ходимлари аттестациядан ўтказилди, кейинги вақтларда улар учун семинарлар ва кенгашлар уюштирилди.

Бу соҳадаги ишимизда ҳам ҳали жиддий камчилик ва нуқсонлар борлигини тан олмоқ керак. Қашқадарё областида партия комитетларининг идеология билан шуғулланувчи 12 секретаридан атиги бир киши олий партиявий-сиёсий маълумотга эга бўлса, Навоий областида бундай секретарлардан бир киши ҳам олий партиявий-сиёсий маълумотга эга эмас. Пропаганда ва агитация бўлимларининг барча масъул ходимларидан Андижон областида атиги 7 проценти ва ҳатто пойтахт Тошкент областида бор-йўғи 8 проценти мана шундай тайёргарликка эга.

Партиявий-сиёсий фаолиятнинг шу энг муҳим участкаси беҳуда заифлашиб кетди. Шаҳар ва район партия комитетларида идеология масалаларига бевосита иккинчи ёки биринчи секретарлар раҳбарлик қилиш ҳоллари ҳаддан ташқари кам, битта-иккитагина учрайди. Марказий Комитет, область партия комитетлари бу масалалар устида тузукроқ ўйлаб кўришлари керак.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари, қолаверса Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлимлари, Марказий Комитет секретари Р. Ҳ. Абдуллаева ҳам кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишда хато ва янглишишларга йўл қўяётганликлари, кадрлар тез-тез алмаштирилаётганлиги, резерв билан ишлаш ёмон йўлга қўйилганлиги ташвиш туғдирмоқда. Кейинги бир ярим йилнинг ўзида Марказий Комитет ва область партия комитетлари номенклатурасига кирувчи идеология ходимларидан 103 киши салбий сабабларга кўра эгаллаб турган лавозимларидан бўшатилди, ҳолбуки, уларнинг ярмига яқини Марказий Комитетнинг XVI пленумидан кейин кўтарилган эди.

Баъзи идеология муассасалари, газета редакцияларининг масъул ходимларини аттестациядан ўтказиш жараёнида кадрларнинг баъзилари эгаллаб турган лавозимига муносиб эмаслиги аниқланди.

(Давоми 3-бетда).

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ТАЛАБЛАРИ АСОСИДА ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ЯНАДА ОШИРИШ ЮЗАСИДАН РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

(Боши иккинчи бетда).

Кўпгина идеология муассасаларида сиёсий ғўр, малакаси заиф кадрлар, баъзан ҳатто тасодифий кишилар ҳам бор. Айрим жойларда ҳалигача қариндош-уруғчилик камаймаяпти. Ўқув ва илмий муассасаларда бу иллат айниқса кучли.

Салбий сабабларга биноан ишдан олинган ва ўз обрўсини тўккан бир қанча раҳбар ходимлар кўпгина республика ташкилотлари ва муассасаларида, шу жумладан идеология муассасаларида иссиққина жойларга ўрнашиб олганликларига айниқса йўл қўйиб бўлмайди.

Обрўси тўкилган шахслар раҳбарлик, тарбия, идеология соҳасига йўлатилмаслиги керак. Бу талабни бузиш эса кўпинча жиддий ғоявий янглишишларга олиб боради. Одамлар катта давлат жиноятлари қилган собиқ раҳбарларга раҳм-шафқат кўрсатиш ва уларни авф этиш тўғрисидаги илтимослар билан Марказий Комитетга кўплаб илтимос қилаётганликлари каби нонормал аҳвол ҳам идеология соҳасидаги аниқ-равшан камчиликдан далолат беради. «Политотдел» колхозининг собиқ раиси М. Г. Хван юзга яқин кишини жиноий ишга тортган. Унинг айби билан бир миллиондан ортиқ пул ўғирланган, шундан 100 минг сўмини шахсан ўзи ўзлаштирган. Мана шундай жиноятчининг ёнини олиб Тошкент область ва Коммунистик район партия комитетларининг кўз ўнгида илтимосномалар ёзилмоқда, имзолар тўпланмоқда, хизмат кўрсатган кишилар, меҳнат қаҳрамонлари, депутатлар жиноятчининг қариндош-уруғлари ёлворишига кўнмоқдалар.

Шу йилнинг ўзида Компартия Марказий Комитетига Қашқадарё, Тошкент, Самарқанд областларидан ўнлаб асоссиз илтимосномалар тушди. Бунинг маъноси шуки, область, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, идеология воситаларимиз ва кадрларимиз тузукроқ тушунтириш иши олиб бормаяптилар, жиноятчиларнинг теварагида ижтимоий қоралаш ва муросасизлик вазиятини вужудга келтирмаяптилар. Мазкур областларнинг маъмурий органлари эса ҳуқуқ билимларини пропаганда қилишга яхши эътибор бермаяптилар.

Айни вақтда ҳукм қилинганларнинг қариндошларига, айниқса уларнинг фарзандларига нисбатан андаккина нотўғри фикр бўлишига ҳам йўл қўймаслик кераклиги ҳақида партия, совет активларини, идеология кадрларимизни огоҳлантириш лозим. Улар ўзларининг калтабин ота-оналарининг жиноятлари учун жавобгар эмаслар, биз уларни ҳалол меҳнатчилар, ҳақиқий совет кишилари, мамлакатимизнинг ватанпарварлари қилиб тарбиялашимиз керак.

Хуллас, ҳамма кадрларимиз у ёки бу ҳодисанинг аҳамиятини аввало идеологик позициядан туриб тўғри баҳолашни ўрганишлари керак. Оқибатларни ҳам, сабабларни ҳам кўра билиш, амалий вазифаларни аниқ-равшан қилиб қўйиш ва уларни ҳал этишнинг энг яхши усулларини таклиф қилиш лозим. Идеология ва ташкилотчилик ишининг бутун моҳияти шундан иборатки, аниқ-равшан ишлар билан шуғулланиш, нақд натижаларга эришиш, уларни турмуш жараёни билан доимо таққослаб бориш, ҳамма соҳалардаги ишларни реал тарзда яхшилашга ҳаракат қилиш керак.

Ҳозир тарихнинг туб бурилиш нуқтасида, жамият турмушининг ҳамма соҳаларидаги катта ўзгаришлар давомида Лениннинг ҳамиша омма орасида яшаш, ҳамиша халқ билан алоқада бўлиб туриш, унга хизмат қилиш, халқ айтаётган гапларни сиёсатда акс эттириш, одамларни шу сиёсатни амалга оширишга сафарбар этиш кераклиги тўғрисидаги насиҳати республика коммунистлари, барча идеология активлари учун айниқса актуал ва зарур бўлиб янграмоқда. Лениннинг мана шу содда, аммо чуқур фикрлари, М. С. Горбачев Краснодар ўлкаси партия активлари билан учрашувда айтганидек, бугун бизга ҳаводек керак, қайта қуришга жамиятни отлантириш учун асосий восита сифатида зарурдир.

Бу ишга янги омил бахш этиш учун ҳозир айниқса қулай пайт келди. Партия ташкилотлари, касаба союзлари ва комсомолда ҳисобот ва сайловлар давом этмоқда. Бу эса барча раҳбар ва идеология кадрларимизга сиёсий системамизнинг шу энг муҳим иш бўғинлари кундалик ишлари ва режалари муҳити билан чуқурроқ шуғулланиш, уларнинг ишини партия съезди йўл-йўриқлари билан таққослаш, практикада вужудга келаётган ва замон руҳига, қайта қуриш характерига мос келадиган янгиликларни мустаҳкамлаш ва уларни муқаррар тус олдириш учун яхши имкониятлар яратади.

Партия бунёдкорлик режаларини рўёбга чиқариш учун курашнинг олдинги маррасида бўлиш, меҳнаткашларнинг куч-ғайрати, ижодкорлигини, ишга омилкорлик билан муносабатини қулф урдириш, уларнинг иш, турмуш ва дам олиш шароитлари ҳақида ҳар томонлама ғамхўрлик қилиш, сўз билан ва шахсий намуна билан зарбдор меҳнатга руҳлантириш—барча лекторларимиз, агитаторларимиз, пропагандистларимиз, журналистларимиз, маданият ходимларимиз, ижодкор зиёлиларимизнинг юксак партиявий бурчидир. Чунки: одамларнинг сўзига қараб эмас, балки ишига қараб баҳо бериш, «тадбирлар»га қараб эмас, балки натижаларга қараб ишга баҳо бериш тўғрисидаги большевикча принцип идеология соҳасига ҳам тўла-тўкис тааллуқлидир.

Ҳар бир меҳнат коллективида, ҳар бир иш жойида конкрет ижобий натижаларга эришишни максимал равишда кўзлаб иш тутиш —тарбия самарадорлигининг бош мезонидир. Ишчанлик, тежамкорлик, ҳалоллик, ишга виждонан муносабат, нечоғли инсофли бўлиш, сергак турмуш тарзи шиорлари актуал ва айни вақтда узоқ муддатли сиёсий талаблардир. Меҳнаткашларнинг диққат-эътиборини ишлаб чиқаришдаги амалий проблемаларга, шу проблемаларни ҳал этишда ҳар бир кишининг шахсий роли ва масъулиятини аниқлаб олишга қаратиш, ҳамма жойда талабчанлик руҳини мустаҳкамлаш, республиканинг ватан қудратини кучайтиришга қўшадиган ҳиссасини кўпайтириш — партия комитетларининг, идеология активларининг энг муҳим вазифасидир.

Марказий Комитетнинг биринчи секретари сифатида мен барча планларимизнинг идеологик жиҳатдан таъминланиши учун биринчи галда масъул бўлишим кераклигини, бу соҳага раҳбарликни яхшилашни таъминлашга мажбур эканлигимни, шунингдек Марказий Комитетнинг иккинчи секретари В. П. Анишчев ҳам республикада кадрлар сиёсатини амалга ошириш соҳасидаги ўз ишини яхшилаши лозимлигини тушунаман. Хуллас, ғоявий-тарбиявий ишнинг барча соҳаларида ҳаммамиз қунт билан фавқулодда катта ва масъулиятли вазифани бажаришимиз керак.

Республика партия ташкилотимиз, барча коммунистлар, ҳамма идеология активлари меҳнаткашларнинг, ҳар бир меҳнат коллективининг ижодий потенциалини КПСС XXVII съезди қарорларини бажаришга сафарбар қилиш учун ўз кучлари ва билимларини, ташкилотчилик истеъдодларини сафарбар қиладилар, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсизлар.

* * *

Шундан сўнг музокаралар бошланди. Музокарада сўзга чиққан Андижон область партия комитетининг биринчи секретари **М. М. Орипжонов** бугунги кунда партия бизни эскиликларни синдириб ташлашга, ноанъанавий, лекин оқилона қарорлар қабул қилишга даъват этмоқда, деб таъкидлади. Шу соҳада иш олиб боришда биз бундай муаммога дуч келдик, Андижон области мамлакатнинг аҳоли энг зич жойлашган районидир. Сўнгги 10 йил ичида бу ерда иш билан банд бўлмаган аҳоли сони уч баравар кўпайди. Область партия комитети ҳам, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳам, республика ҳукумати ҳам,— ҳаммамиз мана шу жиддий социал омилни ҳисобга олмасликка ҳаққимиз йўқ.

Область партия комитетининг таклифига мувофиқ бир қанча янги саноат корхоналари ишга туширилди. Эндиликда уларнинг кўпи икки-уч сменали режимга ўтказилмоқда. Ёшларни мамлакатнинг бошқа районларига тобора кўпроқ юборяпмиз, қишлоқда завод ва фабрикалар, филиаллар, социал-маданий-маиший объектлар қурилиши давом этмоқда. Бу ишда қийинчиликлар оз эмас: бу ҳақда биз одамларга очиғини айтдик ва улар тушуниб бизни қўллаб-қувватладилар.

Олиб борилган ишлар натижаси умидбахшдир. Областимиз гўшт тайёрлаш тўққиз ойлик планини биринчи марта аҳолидан чорва молларни сотиб олмай уддалади, сут соғиб олиш анча кўпайди, дон экинлари ҳосилдорлиги ошди. Энди қишлоқ меҳнаткашлари олдин белгиланганидан кўра юксакроқ марраларни дадиллик билан режалаштирмоқдалар. Ана шундай резервлар ҳар бир тармоқда мавжуд.

Лекин ҳамма иш силлиқ кетаётгани йўқ. Жойларда ижро интизомининг бўшлиги бизни жуда қийнамоқда. Планларни кўшиб ёзиш йўли билан бажариш оқибатида кўп кишилар ўз устиларида ишлашни, фикрлашни, изланишни, ташаббускорлик кўрсатишни унутиб қўйдилар. Бу аҳвол шунчалик илдиз отиб кетдики, биз ҳозир ҳам кадрларимизни ана шу аҳволдан қутқара олганимиз йўқ. Таассуфки, биз ҳам, область партия комитетининг биринчи секретари сифатида мен ҳам, бошқа обком секретарлари ҳам баъзан консерваторларнинг измига тушиб қолмоқдамиз.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Советининг айрим бўлимлари ҳам иш услубларини ўзгартирсалар ёмон бўлмас эди. Бизнинг кўп таклифларимиз ана шу органларда расмият учунгина, жойлардаги аҳволни тегишлича ҳисобга олмай кўриб чиқилмоқда. Улар ҳам эски издан чиқа олмаётганликлари сезилиб турибди. Ҳар ҳолда маҳаллий партия ва совет органларининг фикрини ҳам ҳисобга олиш керак.

Кадрлар масаласини ҳал этишда ўша эскичасига анкетага қараб ёндашиш устунлик қилмоқда. Баъзан биз кўп йиллик стажга эга бўлган айрим кадрларимиз афсуски ҳозир ҳам чинакам партиявий ходим бўлиб етишмаганлигига Марказий Комитетнинг ташкилий-партиявий ишлар бўлимини ишонтираолмаямиз. Ахир ёш авлод орасида, очиғини айтайлик, бузилмаган, фикр юритишда бошқалардан қолишмайдиган ва партия сиёсатини тўғри тушунадиганлари бор-ку, Марказий Комитетнинг кадрлар масаласидаги ёрдами амалий бўлишини, область партия комитетларига кўпроқ ишонишларини истар эдик.

Рус тилини ўрганишни яхшилаш бизнинг муҳим ишимиздир. Ёшларга келганда эса бу соҳада муайян силжишлар бор. Аммо катта ёшдаги кишилар билан нима қилишни биз ҳозирча билмаймиз. Кўпгина колхоз раислари, совхоз директорлари ва ҳатто баъзи партия ва совет ходимларига таржимон зарурлигидан уялиб кетамиз. Бу кўп жиҳатдан умуман педагогларга, хусусан рус тили ўқитувчиларига етарли эътибор бермаслик натижасидир. Биз уларнинг уй-жой шароитларини ўрганиб, бунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Биз аҳволни ўнглаб оламиз. Аммо бу ҳақда республика миқёсида ҳам ўйлаб кўриш керак.

Докладда атеистик ишларга кўп эътибор берилганлиги табиийдир. Сўнгги йилларда биз дин билан гўё келишадиган бўлиб қолдик. Бизга жанговар кайфиятдаги атеист кадрлар, хилма-хил адабиёт зарур. Маҳалла комитетларида ҳам ким буйруқ бераётганлигига қараб қўйиш керак.

Кўпгина республика министрликлари, Марказий Комитетнинг идеология бўлимларида жонли ташкилотчилик ишлари, омма билан мустаҳкам алоқа етишмаётганлиги ҳақида ҳам жим туриб бўлмайди. Чамаси Марказий Комитет секретари Р. Ҳ. Абдуллаева жойлардаги ишларнинг аҳволи учун идеология фронти ходимларининг шахсий жавобгарлигини ошириши керак.

Докладда бизнинг областимиз партия ташкилоти адресига айтилган танқид жуда тўғри. Биз буни тушунамиз ва тегишли хулоса чиқариб оламиз.

Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Б. Ф. Сатин** ўз нутқида партия директиваларини амалга ошириш, онгли, актив меҳнатчиларни тарбиялаш, энг аввало мослашувчилардан, танқид учун таъқиб этувчилардан, қўшиб ёзувчилардан, сафсатабоз ва очиқдан-очиқ бекорчилардан қутилишни талаб қилди. Олий ўқув юртларида таниш-билишлик ва қариндош-уруғчиликка қарши муросасиз кураш эълон қилинди. Давлат планларини бажариш учун раҳбарларнинг юксак даражадаги жавобгарлигига зўр берилди.

Мазкур чора-тадбирларни таъминлашга бутун идеология активи сафарбар этилди. Ҳозир саноат планларини бир текис бажармоқда, қурувчилар ва савдо ҳам бир оз оёққа туриб олди.

Лекин муваффақиятлар ҳақида ҳали гапириб бўлмайди, бу ҳақда гапириш ҳатто зарарли. Шаҳардаги ўнлаб корхоналар давлат планларини барбод қилди ёки бўлмаса ишлаб чиқариш суръатларини пасайтириб юбориб, маҳсулот етказиб бериш топшириқларини уддалай олмаяпти, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқаряпти. Капитал қурилиш, маиший хизмат кўрсатиш планлари барбод қилинди. Жиноятчилик, порахўрлик, кўзбўямачилик таг-томири билан тугатилган эмас, меҳнатсиз даромадларга қарши кураш, ишламаётган аҳолини ишга жойлаштириш ишлари бўш олиб борилмоқда. Айрим раҳбарларнинг сиёсий бўшанглиги ва пассивлиги кўзга ташланмоқда. Нима учун бизнинг куч-ғайратларимиз баъзан бўшашувчилик ғовига дуч келмоқда?

Чунки, биз, биринчи навбатда эса шаҳар партия комитети, унинг секретарлари эски механизмни янги терминлар билан мойлаб, айлантириб юбордик, холос. Аввалгидек ҳозир ҳам тадбирларимизнинг кўпи идеология соҳасидаги беҳуда уринишлар тўлқинида қўмилиб кетяпти. Конкрет инсон, коллектив яна бизнинг таъсиримиздан четда қолмоқда.

Энди биз омма орасида тез-тез бўляпмиз. Биз нималарга дуч келяпмиз? Ишчилар, мастерлар, ҳатто цех бошлиқларининг кўпчилиги йиллик, ойлик, кундалик топшириқларни, сифат мезонларини билмайдилар, мукофот қандай тақсимланишини, меҳнат унумдорлигини қандай оширишни билмайдилар. Кўргазмали агитация ибтидоий, ҳафсаласизлик билан қилинган, социалистик мусобақа якунларини чиқариш даражаси жуда паст.

Бироқ, биз борганимиздан кейин из қолса ҳам қатъий ўзгариш сари туртки камдан-кам бўляпти. Шаҳар ва район партия комитетлари хўжалик кадрларидан меҳнаткашлар ўртасида олиб бориладиган ғоявий-сиёсий ишларида уларнинг мажбурий тарзда қатнашишларини талаб қила олмадилар. Бунинг устига раҳбар идеология ходимларининг кўп қисми ишлаб чиқариш коллективларига ночор борадилар, кўпинча коллективлар фикрини тушунмайдилар. Ишончим комилки, ана шу камчиликларнинг асосий сабабларидан бири, агар таъбир жоиз бўлса, кадрларнинг келиб чиқишида, улар нотўғри танланганлигидадир. Партия раҳбарлик ишларига меҳнат коллективларида чиниққан кишилар кўтарилсин деб кўп марта талаб қилди. Бироқ, ҳозир шаҳар партия комитети ва район партия комитетлари аппаратида ишлаётганларнинг 60 процентдан кўпроғи ишлаб чиқариш мактабидан ўтмаган, идеология ходимлари эса ундан ҳам кўп. Афсуски, институт — бироз инженер бўлиб ишлаш — комсомол комитети, — район комсомол комитети — партия аппаратида ишлаш поғонаси бўйича юқори лавозимларга кўтарилиш билимдонлик ўрнига бошлиқларга хос жиззакиликни келтириб чиқармоқда. Шундай бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай бўлиб қолмоқда ва биз амалда одамларни цех, участка бошлиқларидан, ишчилар синфидан партия ва совет аппаратига кўтармаяпмиз.

Миллий ишчи кадрлар ўсиши тўғрисида яхши ғамхўрлик қилинмаяпти деб докладда тўғри айтилди. Шаҳарнинг саноат, қурилиш, транспорт учун кадрлар тайёрлаб берадиган ҳунар-техника таълими системасида маҳаллий миллатдан бўлган ўқувчилар атиги 17,8 процентни ташкил этади. Савдо билим юртларида эса улар 80 процентдан ҳам кўпроғини ташкил этади. Шаҳарда ва республикада ҳам касб танлаш ишлари яхши йўлга қўйилмаган.

Олий ўқув юртларида маҳаллий кадрлар тайёрлаш йўли аслида тўғри бўлсада, бу ерда ҳам студентларнинг миллий составида айниқса медицина олий ўқув юртларида номутаносиблик мавжуд, бу ерда руслар, украинлар, белоруслар 7 процентдан ошмайди. Профессор-ўқитувчилар составини ҳам шу нуқтаи назардан ўрганиб чиқиш зарур. Ахир буларнинг ҳаммаси социал адолатсизликнинг элементлари бўлиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳам бу масалалар хусусида ўйлаб кўриши керак.

Динга қарши йўналишдаги барча ишларимизни, айниқса исломнинг реакция кучларига қарши ишларимизни революцион тарзда ўзгартириш керак. Ҳозир кучлар тенг эмас. Ҳатто кам сонли мавжуд кадрларимиз ҳам атеистик ишлар билан яхши шуғулланмаяптилар. Бу ишда Марказий Комитет секретари Р. Ҳ. Абдуллаева, Марказий Комитетнинг бўлим мудирлари С. Қурбонов, Н. Тўхлиев, Д. Т. Мадикаримова ўртоқлар намуна кўрсатишлари керак.

Қайта қуришни идеология жиҳатдан муқим таъминлаш — кишилар олдида берган ваъдани бажаришдир. Инсон тўғрисида ғамхўрлик қилишдан олижаноброқ мақсад йўқдир. Бу беш йилликда биз уй-жой, болалар боғчалари, касалхоналар, магазинлар қуриш, корхоналарда савдони, маиший шароитни яхшилаш юзасидан катта программани белгилаганмиз. Деярли бир миллион квадрат метр эски уй-жойларни бузиб ташлаш бу соҳада жуда катта аҳамиятга эга. Республикадаги бир қанча министрликлар бу соҳада бизга ҳеч қандай амалий ёрдам кўрсатишмаяпти, шунга қарамай бу масалалар қийинчилик билан бўлса-да ҳал этилмоқда. Аммо биз ҳам ўз режаларимиздан қайтмаймиз, ҳаммани, шу жумладан министрларни ҳам партия интизомига бўйсунишга мажбур қиламиз. Агар министрликлар амалий ёрдам кўрсатмаса, агросаноат давлат корхоналарини, (ўртоқ И. Х. Жўрабеков), енгил саноат корхоналарини (ўртоқ М. Ҳ. Қурбонов) ҳеч қандай идеологик усуллар билан қолоқликдан чиқариб бўлмайди.

Бугун шаҳар партия комитети адресига жуда жиддий ҳақли танқид қилинди. Бизнинг ишга муносабатимиз шаҳар партия комитети бюросида махсус равишда кўриб чиқилади.

Идеология ишларини, кишиларни тарбиялашни яхшиламай туриб КПСС XXVII съезди ўртага қўйган вазифаларни, фан — техника тараққиётини жадаллаштиришни ҳал қилиб бўлмайди, деб таъкидлади ўз нутқида Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатининг директори **П. С. Мақсудов.**

Тарбиявий ишлар тажрибаларини умумлаштириш, хўжалик раҳбарларига тарбиявий ишларнинг форма ва методларини ўргатиш учун биз конкрет мавзуда оператив идеология йиғилишлари ўтказяпмиз. Бундай йиғилишлар, чунончи дам олиш кунини қандай ташкил этиш ва ўтказиш керак, тематик кечаларни қандай қилиб мазмунли тайёрлаш лозим деган мавзуда ўтказилди. Ўқишнинг бошқа формалари — семинарлар, конференциялар, думалоқ стол атрофида учрашувлар ҳам бор. Хуллас, биз ҳамма методлардан фойдаланяпмиз.

Шахсан мен сиёсий докладчи сифатида ҳар ойда корхона цехларида доклад қиламан. Бундай учрашувлар менга кўп нарса беряпти. Чунки меҳнаткашларни нималар ташвишга солаётганини, коллективга қандай ёрдам зарурлигини, ундаги маънавий психологик муҳит қандайлигини ишчиларнинг ўзларидан билиб олишга имкон беряпти.

Металлургия микрорайони кенгаши ишига ҳам катта эътибор беряпмиз. Унинг асосий вазифаси микрорайонни шунчаки шинам, чиройли истиқомат жойига айлантирибгина қолмай, балки уни тарбия, дам олиш, севимли, қизиқарли иш билан шуғулланиш марказига айлантиришдан иборат.

Микрорайон кенгаши ишида энг муҳим вазифага — ёш авлодни тарбиялашга алоҳида аҳамият бериляпти. Кўчалар, ҳовлилар, металлурглар посёлкаси байрамлари худди шу мақсадга хизмат қилмоқда. Ишчи инсон, уруш ва меҳнат ветерани, олтин қўлли усталар ана шу байрамларнинг асосий қаҳрамонидир. Асосан металлургларнинг фарзандлари ўқиётган мактабларимизнинг ўқувчилари 4-синфдан бошлаб цех коллективлари ишчиларининг доимий оталиғидалар. Болалар ота-оналари ишлаётган цехларда тез-тез бўладилар, металлургнинг меҳнати ҳам учувчи, денгизчи, қутб тадқиқотчиси иши каби фахрли ва зарур иш эканлигини, бу ишда ҳам жасорат, изланиш ва топилмалар учун имкониятлар борлигини ўз кўзлари билан кўрадилар.

Комбинат коллективи тўққиз ойлик план топшириқларини ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажарганлиги идеология ишини қайта қуришнинг, ташкилотчилик фаолияти форма ва методларини такомиллаштиришнинг натижасидир. Шу даврда меҳнат унумдорлиги 7 процент ошди.

Бироқ, қайта қуриш суръатлари ҳозир корхона дирекциясини, партия ташкилотини қаноатлантирмаяпти. Партия йиғилишида бу ҳақда жиддий ва талабчанлик билан гаплашиб олинди. Биз бир қанча ҳаётий муҳим масалаларни ҳал этишда орқада қолиб кетдик. Жумладан, корхонада 55 процентдан кўпроқ хотин — қизлар ишлайди. 1981 йилгача мактабгача тарбия болалар муассасалари хусусида проблемаларимиз йўқ эди, ҳозир эса болалар боғчасига 600 киши навбатда турибди. Нима учун биз бундай қайғули натижага дуч келдик? Чунки, коллектив тараққиёти динамикасининг оддий қонунларини менсимадик.

Бошқа проблемалар ҳам мавжудки, биз улар устида иш олиб боряпмиз, ҳал этишга ҳаракат қиляпмиз. Улардан бири интизомни янада мустаҳкамлаш проблемасидир. Докладда таъкидланганидек, бизда, афсуски, прогулчилар, ташмачилар, ичкиликка ружу қўйганлар мавжуд. Бинобарин биз — раҳбарлар, идеология активлари — меҳнаткашларнинг ақл — заковати ва қалбига кучлироқ ва самаралироқ таъсир ўтказишга имкон берадиган тарбия жараёнини яхшилашнинг янги самарали йўлларини топа олганимиз йўқ.

Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари **С. Мамарасулов** баъзи ижобий силжишларни айтиб ўтди. Бу йил идеология масалалари юзасидан бир қанча область, республика тадбирлари ўтказилди, марксча — ленинча ўқув, меҳнаткашларни иқтисодий тарбиялаш яхшиланди, лекция ва атеистик пропаганда анча конкрет бўлиб қолди, партия комитетларида ижтимоий-сиёсий марказлар, маданият-спорт комплекслари барпо этилмоқда. Бу қилинган ишлар катта ишнинг бошланиши холос. Жуда кўп мураккаб, жумладан идеологияга оид проблемалар турибди. Масалан, Марказий Комитет Сариосиё район партия комитети ҳисоботи юзасидан атеистик ишлардаги нуқсонларга принципиал баҳо берди. Лекин атеистик ишда ҳамон принципсизлик, тепса тебранмаслик, нўноқлик кўзга ташланмоқда. Ангор район ижроия комитетининг дин ҳақидаги қонунларга риоя этиш комиссияси фаолиятига раҳбарлиги тўғрисидаги масалани муҳокама қилиб биз бунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Бу ишда илмий атеизм институти республикалараро филиалининг таъсири сезилмаяпти.

Хотира куни ўзини ижобий жиҳатдан кўрсатди, шу туфайли руҳонийлар қўлидан бу тадбирни ўтказиш тортиб олинди. Чинакам халқ расм-русмлари ва анъаналарини қўллаб-қувватлаш — янги дунёқарашни шакллантиришнинг муҳим шартидир. Социал — маданий — маиший муассасаларнинг ҳам аҳволи дуруст эмас: деярли барча клублр ва кутубхоналар шу муассасалар учун мослаштирилган биноларга жойлашган бўлиб, уларнинг кўпчилиги авария ҳолатидадир. Юзга яқин аҳоли яшайдиган пунктларда кино кўриш учун ҳатто бирон-бир жой ҳам йўқ. Бу аҳвол маданият министри М. А. Аҳмедовага, кинематография давлат комитетининг раиси А. О. Тўраевга яхши маълум, аммо силжиш бўлаётгани йўқ.

Республика Министрлар Советининг раиси Ғ. Х. Қодировдан ҳам ўз таклифларимизга тегишли жавоб олганимиз йўқ. Бизнинг назаримизда Министрлар Совети ва ГОСплан фаолиятини қайта қуриш ниҳоятда суст бормоқда. Бунинг учун талабчанликни ошириш фурсати етганга ўхшайди. Биз проблемаларимизни ҳал этиш анчагина капитал маблағлар талаб этишини тушуниб турибмиз. Ўз ҳаражатларини ўзи қоплаш ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш соҳасида очилган имкониятлардан кенг фойдаланишга тайёрмиз. Гап маданий-маиший муассасаларни лойиҳалаш ва қуриш учун лимитлар ажратишда қолган.

Хуллас идеология ишида ўтмишда содир бўлган камчиликларни такрорламаслик учун кўп нарсаларни ўзгартириш лозим. Бу аввало бизга, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоларига тааллуқлидир. Бу ерда бизнинг шаънимизга айтилган танқид ҳаққонийдир, бугунги пленумнинг хулосалари ва тавсияларини область партия комитетлари қурол қилиб оладилар ва амалий ишларида рўёбга чиқарадилар.

— Пленум арафасида ана шу минбардан туриб нималар ҳақида гапиришим тўғрисида бригада аъзолари билан маслаҳатлашиб олдик, — деди Қарши тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг тикувчи-мотористи **Р. Н. Иванушкина.** — Фақат ўзинг яхши ишлаётган эконсан, бу кифоя эмас, деган хулосага келдик. Цехларимизда янги ускуналар ўрнатиляпти. Турмушимиз яхшиланмоқда, лекин буларнинг ҳаммаси ишчиларнинг активлигига ҳанузгача ҳам катта таъсир этаётгани йўқ.

Маданий хизмат хусусида ҳам гапириб ўтмоқчиман. Қаршида қурилган ажойиб театр биноси кўпинча ҳувуллаб турибди. Яқин ўтмишда, давлат пуллари ҳаддан ҳудудсиз ғайриқонуний совурилган пайтларда, мамлакатимизда ҳам, чет элларда ҳам машҳур бўлган артистлар келиб туришар эди. Ҳар қандай йўсинда қонун бузилиш холларига тўсиқ қўйилган, аҳолининг маданий эҳтиёжлари анча ортиб кетган ҳозирги вақтда эса Қаршига санъаткорлар келмай қўйишди. Республика маданият министрлигининг эътиборини ана шунга қаратиш зарур.

Чимбой район партия комитетининг биринчи секретари **У. Кунназаров** райком ҳар бир раҳбар ишлаб чиқариш ташкилотчиси бўлиш билан бир қаторда тарбиячи бўлишга ҳам ҳаракат қилаётганлигини таъкидлади. Одамларнинг фикрини, уларнинг жўяли маслаҳатларини инобатга олиб, инсон омилидан фойдаланишга алоҳида эътибор беришга ҳаракат қилмоқдамиз.

КПСС Марказий Комитетининг Қорақалпоғистон социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш тўғрисидаги қарори автоном республика тўғрисида катта ғамхўрлик ифодасидир. Аммо, бу иш ҳозирча суст амалга оширилмоқда. Биз қачон, ким учун ва қаерда қуриш керак, деган масала хусусида баҳслашмоқдамиз, қурилишларни кечиктиришга уринишлар ҳам бўлиб турибди, айрим объектларни бунёд этмасликка ҳам уринишлар бор. Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советлари қабул қилинган қарорларни аниқ-пухта бажаришлари, партия органлари эса конкрет шахсларни қаттиқ терғаб қўйишлари лозим, деб ҳисоблаймиз.

Бугунги кунда республика комсомол ташкилоти ўтказаётган ҳисобот ва сайлов кўзгусида ёшларни ҳаяжонга солувчи проблемалар яққол акс этмоқда, деди Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари **Д. Дадажонова.** Дадил, ўз-ўзини танқидий баҳолаш, конкрет таклифлар — комсомолда қайта қуриш бошланганининг яққол белгиларидир.

Лекин, маъносиз гаплар оз эмас, истеъмолчилик кайфиятлари ҳам кўриниб қолмоқда. Қайта қуришни киши ўзидан бошлаши кераклигини ҳамма комсомоллар ҳам билади, деб бўлмайди. Биз ҳозирча ёшларнинг кўп йиллар мобайнида худди ботқоққа тушиб қолгандек маънавий, ижодий кучларини ҳали тиклашга муваффақ бўлолмадик. Ҳарбий қисмлардан айрим йигитларимиз тузук тайёргарлик кўрмаганликлари, рус тилини билмасликлари тўғрисида хатлар олиб туриш, спорт командаларимизнинг муттасил муваффақиятсизликка учраётганликларини билиш, бутуниттифоқ ва халқаро конкурслари лауреатлари қаторида Ўзбекистон ижодкор ёшларининг вакиллари йўқлигини билиш кишига алам қилади. Ёшлар ва ҳатто комсомоллар ўртасида гиёвандлик ва жиноятчилик ҳоллари, диний никоҳ ўқитаётган ёшларнинг кўпайиб бораётганлиги ташвишга солади.

Ёшлар билан идеологик ишда янги услуб излаб топмоқ зарур. Биз республика комсомол ташкилотлари ишининг асосий йўналишлари тўғрисида ёшлар билан коллектив бўлиб кенгашиб олдик. Марказий Комитет пленумида тасдиқланган шу йўналишлар бугунги кунда комсомол фаолиятини қайта қуриш йўлларини белгилаб бермоқда.

Бугун докладда Марказий Комитет, область комсомол комитетлари шаънига, шахсан менинг шаънимга адолатли танқид сўзлари айтилди. Дарҳақиқат, бизда оғизда янги талабларни қувватлагани ҳолда амалда эса ёшлардан ҳамон қоғоздан ғов қўйиб ажралган комсомол ходимлари оз эмас. Шу йилдан бошлаб комсомол ходимлари аттестациясини, уларни Ўзбекистон комсомоли область комитетлари, Марказий Комитети аппаратларида, шунингдек РСФСР ва Украина комсомоли комитетларида стажировкадан ўтишларини жорий этяпмиз. Республика комсомол мактабидаги ўқиш жараёнини такомиллаштириш чоралари ҳам кўрилмоқда.

Хоразм область ижроия комитети раиси **Р. Худойберганова** нутқида бугунги пленумда муҳокама қилинаётган масала халқ депутатлари советларининг фаолиятига бевосита тааллуқлидир, КПСС XXVII съезди советлар олдига мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришни жадаллаштиришга оммани сафарбар этиш борасида катта-катта вазифалар қўйди, деб таъкидланди. КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг яқинда қабул қилган қарори шуни кўзлайди. Областда қишлоқ турмуши маданиятини юксалтириш, умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш комплекс программаси амалга оширилмоқда.

Шунга қарамай, социал масалаларни ҳал этишда ишимизда кўп жиддий камчиликлар бор. Бир қанча проблемаларга дуч келмоқдамиз. Шулардан энг мураккаби — уй-жой проблемасидир.

Фарғона область Қува районидаги 2-ўрта мактаб директори **Х. Усмонова** бундай деди: Область педагогик коллективлари мактаб ислоҳотини амалга ошириш соҳасида кун сайин аниқ мақсадни кўзлаб иш олиб бормоқдалар. Ҳозирнинг ўзидаёқ муайян натижаларга эришилди.

Мен ишлаб турган мактабда деди у, — 800 дан кўпроқ бола таълим олмоқда. Ҳозир 16 та предмет кабинети, замонавий техника таълими системалари билан ускуналанган синфхоналар уларга хизмат қилмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси дарс ва таълим сифатини оширишга кўмаклашади, албатта. Областимизда ўнлаб мана шундай мактаблар бор.

Айни вақтда келажак гражданини ва ватанпарварининг шахсини уйғун равишда камол топтириб вояга етказиш учун баъзан ҳамма ишлар қилинмаётганини тан олиш керак. Дарслар кўпинча янгиликларни қўлланмай, эски андоза асосида зерикарли ўтказилмоқда. Олий ўқув юртлари тайёрлаб бераётган кўпгина ўқитувчи кадрлар ҳам шу куннинг талабларига ҳамиша ҳам жавоб бера олмайдилар.

Масалан, рус тилининг ўқитилишини олиб кўрайлик. Бу фаннинг муҳимлиги равшан, чунки у ўқувчиларни интернационализм ва ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш билан, халқ хўжалиги учун кадрлар тайёрлаш билан чамбарчас боғланиб кетади. Аммо ҳозирча кўнгилдагидек натижага эришганимиз йўқ. Олимларимиз ҳам бу борада тузукроқ маслаҳат бермаяптилар.

Мактаб ўқувчиларини ахлоқий жиҳатдан тарбиялашнинг форма ва методларини такомиллаштириш устида ҳам жиддий ишлаш зарур.

Атеистик тарбияда ҳал этилмаган проблемалар кўп. Масалан, бизнинг мактабимизда ҳозир ёш атеист тўгараги ишлаб турибди. Машғулотларда болалар мунозаралар уюштирмоқдалар, суҳбатлар ўтказмоқдалар, бу мунозара ва суҳбатлар мактаб телевидениеси орқали кўрсатилмоқда. Аммо булар — катта ишдаги биринчи қадамлардир, холос. Кўпинча оиладаги аҳвол мактабнинг куч-ғайратлари самарасини пасайтириб юбормоқда. Мактаб ўқувчилари ота-оналарининг таъсирида диний маросимларда қатнашаётганини кўрсатувчи фактларга ҳам дуч келиб турибмиз.

Болаларнинг ярмидан кўпи мактабга энг одий билимларни ўзлаштиришга тайёргарликсиз келмоқда. Чунки Фарғона областида мактабгача ёшдаги болаларни болалар боғчаси билан таъминлаш даражаси 46 процентни ташкил этади, қишлоқ жойларида эса бундан ҳам кам. Бу — мактабга хос тор проблемагина эмас, социал проблема ҳамдир.

Журналистларнинг бошқа коллективлари каби «Правда Востока» редакцияси ҳам қайта қуриш йўлидан боришга интилмоқда. Аммо бу — фақат биринчи қадамлар, холос, деди ўз нутқида газета редактори **Г. Г. Неклесса.** Шошма-шошарлик, имкони борича кўпроқ мавзуларни очиб беришга киришиб кетиш бизнинг энг катта нуқсонимиздир. Кўпинча биз қаҳрамонлар айтмаган сўзларни ва билдирмаган фикрларни унинг номидан ёзиб чиқараяпмиз. Биз мураккаб ва зиддиятли воқелик олдида ҳамон ҳадиксираб турибмиз ва тез-тез ҳато қиляпмиз. «Правда» газетаси «Мана шундай чора кўрдилар», деган луқма босиб чиқариб тўғри иш қилди. Унда Самарқанд холодильниклар заводидаги кичкина муваффақиятни катта ютуқ деб кўрсатганимиз учун бизни танқид қилди. Ҳолбуки қайта қуриш қийинчилик ва секинлик билан бораётганини кўриб турибмиз.

Сўзларнинг жимжимадорлиги оқибатида бирталай материалларимизга газетхон бепарво қарамоқда. Баъзан эса танқиднинг ҳаддан ташқари кескинлиги уни бунёдкорлик эмас, балки бузувчи кучга айлантириб қўймоқда, биз инсонга озор бериб, унинг ҳафсаласини пир қилиб қўймоқдамиз.

Яқинда эълон қилинган «Келгуси учун сабоқлар» деган публицистик мақолада муаллиф республикадаги кино санъатини ривожлантиришнинг жиддий масалаларини ўртага қўяди. Аммо газетхонлар ибораларнинг ҳаддан ташқари кескинлиги

(Давоми тўртинчи бетда)

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ТАЛАБЛАРИ АСОСИДА ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ЯНАДА ОШИРИШ ЮЗАСИДАН РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

(Давоми. Боши 3-бетда).

учун унга ҳақли таъна қилмоқдалар. Жумладан, баъзи кишилар «Оловли йўллар» телефильми ва унинг ижодкорларига берилган баҳога қўшилмаяптилар. Газета саҳифаларида ҳаёт нафаси сезилиб туриши учун, меҳнаткашларнинг ўзлари ўз режалари ва фикр-ўйлари ҳақида ўз тиллари билан гапириб беришлари учун биз ўз хатоларимиздан сабоқ олаяпмиз, газетхонлар билан гаплашишнинг тўғри руҳини излаяпмиз.

Газета ўз қиёфасига, унинг ходимлари эса ўз ижодий услубига эга бўлишига зўр иштиёқ билан интилаяпмиз. Бироқ, очиғини айтганда, журналистлар орасида қалами ва зеҳни ўткир ижодкорлар тобора камайиб бормоқда, шунчаки тасодифий кишилар ҳам учраб турибди. Олий мактабнинг редакциялар билан амалий алоқаларини мустаҳкамлаш, оммавий ахборот ва пропаганда воситаларининг кадрларга берадиган бевосита буюртмаларини бажаришга ўтиш, тажриба тарзида бўлса ҳам журналистика факультетларига ёшларни танлаб беришни редакцияларга топшириш вақти келди. Журналистлар орасида партия аъзолари қатламини ўстириш ҳақида ҳам ўйлаш керак.

Газетанинг савияси, унинг обрў- эътибори — аввало партия комитети билан редакция ўртасидаги алоқанинг мустаҳкамлиги билан белгиланади. Марказий Комитетда, область, шаҳар, район партия комитетларида ҳар кварталда ўтказиш анъана тусига кириб қолган матбуот конференцияларини табриклаймиз. Партия бизни ошкораликка, шу куннинг проблемаларига танқидий ёндашишга ундаётган ҳозирги пайтда биз қўллаб-қувватланишга жуда муҳтожмиз. Аммо баъзан ҳатто Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пропаганда ва агитация бўлими, аввало матбуот секторининг қўллаб-қувватлашини ҳам сезмаяпмиз.

Бизнинг танқидий материалларимиз юзасидан психологик ҳужумлар бошланадиган ҳоллар ҳам бўлиб турибди. Бизни камчиликларни катъият билан очиб ташлашга даъват қилмоқдалар, аммо бу ишга киришишимиз биланоқ ўзимизнинг танқид қилиш ҳуқуқимизни ҳимоя қилишга кўп куч сарфлашга тўғри келмоқда. Бундай шароитда республика ва область газеталари ҳам қийин аҳволга тушиб қолмоқдалар. Ҳеч қандай ўзгариш рўй бермаган шаҳар ва район газеталари ҳақида нима дейиш мумкин?

Қизилтепа районидаги «Ёш ленинчи» колхози партқомининг секретари **С. Н. Наимова** хўжалик коммунистлари тузган истиқбол плани ҳақида гапириб берди. Эртанги кун кишисини тарбиялаб вояга етказишига кўмаклашиш планда асосий мақсад қилиб олинган.

Колхознинг барча идеология активлари плани амалга оширишга сафарбар қилинди, аммо булар йиллар давомида таркиб топиб келган вазиятни соғломлаштириш йўлидаги дастлабки қадамлар, холос. Кейинги йилларда районда порахўрлик ҳам, қўшиб ёзишлар ҳам, меҳнатсиз даромадлар ҳам аниқланди. Мана шуларнинг ҳаммаси ҳатто оддий колхозчиларнинг онгига ва хатти — ҳаракатларига таъсир қилди, қимматга тушадиган, диний расм-русумлар билан ўтказиладиган тўйлар уюштиришда ким ўзар ўйнаш иллати пайдо бўлди, руҳонийларнинг позициялари кучайди. Моллапарастлик болаларнинг соғлиғига салбий таъсир қилмоқда.

Кейинги вақтларда республикамиз партия ташкилотига Москва, Ленинграддан ва бошқа шаҳарлардан кўпгина коммунистлар доимий ишга келдилар. Уларнинг бой тажрибаси телевидение, радио орқали, газеталарда ёритилмаяпти, ҳолбуки, бу тажриба бизга жуда фойдали бўлур эди. Ёш авлодни тарбиялаш, уни ҳаётга ва меҳнатга тайёрлашнинг ҳолати бизни айниқса ташвишга солмоқда. Биз болаларга муносиб ғамхўрлик қилмаяпмиз. Колхоз территориясида жойлашган иккала мактабда шу пайтга қадар улар икки сменада ўқимоқдалар, кўргазмали ўқув қуроллари етишмаяпти, компьютерлар ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Колхозда мактабгача тарбия муассасаларига бўлган талабнинг атиги 30 проценти таъминланмоқда, шунинг оқибатида кўпгина аёллар ишлаш имкониятига эга эмас. Бу ўринда кўп нарса бизгагина боғлиқ эмас, область агросаноат комитети ва район агросаноат бирлашмасининг позициясига ҳам боғлиқдир, улар болалар муассасалари тармоғини кенгайтириш ҳақида, уларни тузукроқ жиҳозлаш ҳақида ғамхўрлик қилмаяптилар. Аслида улар мактаб ислоҳотини амалга оширишдан ўзларини четга олганлар.

Пленумда КПСС Марказий Комитети пропаганда бўлимининг мудири **Ю. А. Скляров** нутқ сўзлади.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитети ташкилий партиявий ишлар бўлими секторининг мудири **В. И. Бессарабов** иштирок этди.

(ЎзТАГ).

БУГУН—СССР КОНСТИТУЦИЯСИ КУНИ

ХАЛҚ ХИЗМАТИДА

БИЗНИНГ Конституциямиз бамисоли бир кўзгу бўлиб, унда социалистик тузумнинг барча афзалликлари, меҳнаткашларга, ҳар бир конкрет одамга берилган беқиёс даражадаги имтиёзлар, социалистик демократиянинг барча ҳаётбахш кучи яққол акс этиб туради.

Шу сиз билан биз яшаб турган она заминда, муқаддас тупроғимизда илгари озмунча жангу- жадаллар, озмунча сўқир қонун-қоидалар, турган-битгани хурофотдан иборат тартиблар, ҳийлалар бўлиб ўтмадими? Уларнинг ҳаммаси бой-бадавлатларга, аллақандай «аллома»лар-у, аслида эса бир ҳовуч текинхўрларга хизмат қилди. Қонунлар, қоидалар, тазкиралар, таснифлар атайлаб чалкаштирилди, ҳақиқат, адолат деган тушунчаларнинг сариқ чақачалик қадри қолмади, инсоний қадриятлар ерга урилди, тупроққа қориштирилди.

Ҳозирги меҳнаткаш инсон ўша пайтда ҳам меҳнаткаш эди. Аммо, унинг меҳнати ўзига юқмас, астойдил ишлардию, қорни тўйиб овқат емас, газ-газ матоларни тўқирдию, усти ёлчиб кийим киймас эди. Улар ҳақ-ҳуқуқларини талаб қилардию, қисмати дор, зиндон, қамчин ва қилич бўларди.

Октябрь Ватани!.. Улуғ Октябрь социалистик революцияси! Шу заминда юз очди биринчи қутлуғ Конституциямиз. Ҳа, у Улуғ Октябрь меваси, Совет ҳокимияти, пролетариат диктатураси бағрида дунёга келди. Офтобдек юз кўрсатдию, ҳаммаёқни ўзининг чароғон нурига буркади. Унинг бир қўлида ҳақиқат шамшири, иккинчи қўлида адолат, жамики йўқсул-у, собиқ «фуқаро»ларга нон-насиба бор эди.

1924 йил 31 январь. Советларнинг иккинчи Бутуниттифоқ съезди минбаридан барча халққа қарата шундай деб хитоб қилинди:

— Биродарлар, кўп миллатли совет давлатининг биринчи Конституцияси сўзини эшитинглар! Ленинча пролетар интернационализми байроғи остида сизларни ана шу эркин, ихтиёрий иттифоққа, ер юзида ягона социалистик давлатга бирлашишга чақирамиз. Фақат шундагина бирингиз икки бўлади, кўкрагингизга шамол тегиб, ҳуррият шабадасидан баҳра оласиз, шундагина миллий адоватлар илдизига болта урилади. Барча миллат вакиллари ўзаро ишонч, ҳурмат-иззат, беғараз ёрдам, оға-инилардек ҳамжиҳатлик — билан яшашга, ишлашга нима етсин!..

30-йилларнинг ўрталарида совет кишилари коммунистик партия раҳбарлигида социализм қурилишининг ленинча планларини муваффақиятли равишда амалга оширдилар. СССР халқларининг мисли кўрилмаган қаҳрамонона меҳнатлари туфайли мамлакатимизда социалистик жамиятни барпо этиш иши асосан ниҳоясига етказилди. Бундай шароитда янги Конституцияни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш зарурати ўз-ўзидан пайдо бўлди. Ҳа, бизнинг қонунларимиз бир жойда қотиб қолган нарса эмас, унинг катта-катта ишлар, энг муҳим марралар ва босқичларни амалга ошириш йўлидаги зарур қўлланма эканлигини шундан ҳам билса бўлади. В. И. Ленин бу ҳақда гапириб, бизнинг Конституциямиз, ривожланиб борувчи ҳужжат, у ҳаёт, шароит талабларига мувофиқ ўзгариб туради, шубҳасиз у тузатилиб, тўлдирилиб ҳаётга тадбиқ этилади, деган эди.

1936 йил 5 декабрь СССРнинг иккинчи — янги Конституциясига асос солинди. Асосий Қонун мамлакатда социалистик умумий муносабатларни ва унга мос равишда давлат ҳокимияти органлари ва бошқарувчи, советларга сайловларни битта яхлит системага келтирди. Бу Конституция 40 йилдан кўпроқ амал қилди. Шу йиллар мобайнида мамлакатда социализмнинг мустаҳкам асослари яратилди. Эндиликда Совет давлати янада юқори, ўз тараққиётининг янада юксакроқ поғонасига — ривожланган социализм босқичига қадам қўйди.

1977 йил 7 октябрда қабул қилинган СССР Конституцияси бугунги кунда янада улуғвор ғалабалар, янгидан-янги довонлар учун қудратли восита — коммунистик қурилишнинг таъсирчан қуроли бўлиб хизмат қилмоқда.

Амалдаги Асосий Қонуннинг моҳияти нимадан иборат? У—мамлакат ҳаёти ва жаҳон майдонида бўлиб ўтган барча ўзгаришларни акс эттиради, Советлар тарихининг Конституциялар соҳасидаги тажрибасини умумлаштиради, уни янги мазмун ва қоидалар билан тўлдиради. Янги Конституция қонунчиликни янгилаш ва такомиллаштириш бобида кейинги йилларда эришилган ютуқлардан, шу билан бирга, қардош социалистик мамлакатларнинг Конституцион тараққиёти практикасидан фойдаланган ҳолда, совет демократиясининг янги қирра ва формаларини белгилаб берди, кенг оммани давлатни бошқаришга янада кўпроқ жалб қилиш йўлларини кўрсатди.

Конституция СССРда бутун ҳокимият халқники эканлигини қонун йўли билан тасдиқлайди. У давлат ҳокимиятини СССРнинг сиёсий негизини ташкил этувчи халқ депутатлари Советлари орқали амалга оширади, бошқа барча органлар халқ депутатлари Советларининг назорати остида бўлади ва уларга ҳисобот бериб туради. Бу билан Конституция совет қонунчилигини янгилаш бўйича улкан ишга якун ясаб, Советлар тўғрисидаги қонунчилик нормаларини Конституцион даражага кўтариб, улар фаолиятининг асосий йўналишларини конкретлаштирди.

Янги Конституция депутатларга барча давлат, жамоат ташкилотларига, корхоналар, муассасалар, ташкилотларга депутатлик фаолияти масаласи бўйича мурожаат қилиш, ўзлари томонидан кўтарилган масала юзасидан Советларда бевосита иштирок этиш ҳуқуқини илк марта берди. СССР Олий Совети депутати СССР Министрлар Советига, Министрларга, СССР Олий Совети томонидан тузиладиган бошқа органлар раҳбарларига талабномалар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

Аввалги Конституцияда бундай ҳуқуқ эълон қилинмаганди. Ҳукумат ёки СССР министрликлари фаолиятига доир моддалар эслатиб ўтиларди, холос. Янги Конституция СССР Олий Советининг ҳамда унинг томонидан сайланадиган доимий ишловчи орган— СССР Олий Совети Президиумининг жуда кенг ваколатини ўз «ўтмишдош»ига нисбатан анча аниқ ва тўлиқроқ таърифлаб берди...

Айни вақтда Асосий Қонун гражданларга ҳуқуқ ва эркинликлар бериш билан бирга, уларнинг ўз бурчларини ҳалол ва виждонан адо этишларини ҳам назарда тутади. Ўртоқ М. С. Горбачев Краснодар ўлкаси партия активлари билан бўлган учрашувда сўзлаган нутқида шундай деб таъкидлаб ўтган эди: «Демократия, ўртоқлар, бу фақат ҳуқуқ эмас, бу масъулият ва бурч демакдир, бу интизом масаласи демакдир, демократия ҳамма нарсага йўл очиб қўйиш, анархия деган гап эмас, демократия ҳуқуқ ва бурчлар бирлигида рўёбга чиқарилади, ҳуқуқ ва бурчлар эса кишига ўзининг гражданлик позициясини намоён этишга имкон беради. Шу билан бирга демократия ҳар бир киши ўз меҳнати билан жамиятимиз мақсадларини амалга оширишда иштирок этишни кўзда тутади. Бунинг маъноси шундаки, демократия ўзининг шу жиҳати билан ҳаммага қаратилган».

Бинобарин, мамлакатимиздаги ҳар бир гражданин жамият манфаатлари йўлида ҳалол ва виждонан меҳнат қилиши, она-Ватанимизни ҳимоя қилиши, унинг қудрати ва обрў-эътибори мустаҳкамланишига кўмаклашиши, жамоат тартибини сақлашга ёрдам бериши, жамоат ва давлат мулкини талон-торож ва исроф қилишга қарши курашиши, болалар тарбияси тўғрисида ғамхўрлик қилиши, уларни Ватаннинг муносиб гражданлари қилиб ўстиришлари лозим.

Янги Конституциямиз ҳаётнинг худди ўзи. Етук социализм практикаси, Совет давлати, социализм афзалликлари, социалистик демократия умумхалқ моҳиятининг намойиши, кенг халқ оммасининг давлат ва жамиятни бошқаришдаги реал иштирокининг амалдаги ифодасидир. Унинг ҳаётбахш қоидаларига асосан СССР гражданлари ҳокимият органлари, халқ контроли ишларида, ишлаб чиқаришни тақсимлаш ва бошқаришда, социал-маданий ҳаётда тобора фаол иштирок этмоқдалар.

З. ДАВРОНОВ,
фалсафа фанлари кандидати, доцент.

МЕТАЛЛУРГЛАР ШИФОХОНАСИДА

Совет гражданлари саломатлигини муҳофаза этиш ва уларга бепул медицина хизмати кўрсатиш Конституциямизда гарантиялаб қўйилган ҳуқуқлардан биридир. Ҳар йили шифохоналар, поликлиникалар, санаторий ва профилакторийларда неча юз минглаб меҳнаткашлар, даволанадилар, саломатликларини мустаҳкамлайдилар. Кейинги йиллар мобайнида давлат даволаш муассасаларидан ташқари, колхоз ва совхозлар, ишлаб чиқариш корхоналари, ташкилотлар қошида кўплаб шифохоналар, поликлиникалар ишга тушди. Бу эса меҳнат коллективларининг ўзлари яратган моддий маблағларни социал эҳтиёжларга сарфлашдаги эркинлиги тобора ошиб бораётганлигидан далолат беради.

Чирчиқдаги Ўзбекистон қийин эрийдиган ва иссиққа чидамли металлар комбинатининг бирлашган медицина ва санитария қисми 100 койкали касалхона ва кунига 500 нафар кишини қабул қила оладиган поликлиникадан иборат.

Бу ерда ишчи ва хизматчиларга медицина хизмати кўрсатиш йилдан-йилга яхшиланиб бормоқда. Шифохона малакали врачлар ва ҳамширалар билан тўла мустаҳкамланган. Поликлиникада мавжуд бўлган хирургия, терапия, физиотерапия, лор кабинетлари ёнига невропотология, окулистика, функционал диагностика, рентген кабинетлари қўшилди.

Даволаш муассасасида корхона коллективини диспансеризациядан ўтказиш яхши ташкил этилди. Ҳар бир цехга бир нафардан врач, ҳамшира бириктиб қўйилган.

— Касалхонамизда кунига ҳар бир бемор учун 9 сўм 15 тийин сарфланмоқда, — дейди вақтинчалик касалхона бош врачи вазифасини бажарувчи Нина Михайловна Красненькова, — Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига сарфланадиган маблағ эса ундан ҳам ортиқдир.

Медицина-санитария қисмидаги мустаҳкам тартиб-интизом, орасталик, беморларга хушмуомалалик туфайли даволаш самаралари юқори бўлмоқда. Айниқса улар К. Анназирова, Э. Вольфсон каби шифокорлар, Х. Тошматова, А. Вазирина сингари ҳамширалар хизматидан, шифохонада яратилган барча қулайликлардан миннатдорлар.

А. Зуфаров. Фотолар авторники.

ДАМ ОЛИШ ҲУҚУҚИ АМАЛДА

МЕҲНАТ КИШИСИНИ ҚАДРЛАЙМИЗ

Яқинда колхозимизнинг 4-бригадаси дала шийпонида ажойиб учрашув бўлди. Телеминиатюра усталари пахтакорлар ҳузурига меҳмон бўлиб келишди Тушки дам олиш соатида улар халқ севган саҳна асарларидан парчалар ижро этиб теримчилар кайфиятини чоғ қилдилар.

Бундай учрашувлар тез-тез бўлиб туради. Мавжуд дала шийпонларининг ҳаммасида пахтакорларнинг тушки дам олиш соатларини мароқли ўтказиш мақсадида турли хил учрашувлар уюштираяпмиз.

Меҳнат кишисини қадрлашни биринчи галдаги вазифа деб билмоқдамиз. Кейинги йилларда пахтакорларнинг меҳнат отпускаларини мазмунли ўтказишларини таъминлаш мақсадида тадбирлар ишлаб чиқилди. Кўпгина дала меҳнаткашлари эндиликда ўз отпускаларини марказий санаторийларда, пансионат ва дам олиш уйларида ўтказмоқдалар. Бу йил Ленин орденли сут соғувчи Санталат Каримова туристик йўлланма билан Болгария Халқ Республикасига саёҳат қилди. Илғор пиллакорлардан Ҳосият Расулова, Тўйчи Хусаинов эса Қора денгиз бўйлаб сайр қилдилар.

Биз ўқувчи ёшлардан муносиб ўринбосарлар тайёрлашга алоҳида эътибор бермоқдамиз. 9-мактаб ўқувчилари учун махсус карта ажратиб берганмиз. Бу ерда фақат ёшлар меҳнат қилишади. Бу коллектив пахтадан муттасил юқори ҳосил етиштириб келаётганлиги учун ҳам республика Ленин комсомоли мукофотининг лауреати бўлган.

Хўжалик касаба союз комитети меҳнаткашларнинг талаб ва истакларини мунтазам ўрганиб бораяпти. Байрам ва дам олиш кунлари улар таклифи билан республикамиз шаҳарларига экскурсиялар уюштирилмоқда.

Инсон қадри ҳар нарсадан улуғ. Биз кишилар кўнглини шод этиш учун ҳеч нарсани аямаймиз. Зеро, ватандошларимиз СССР Конституциясида ёзиб қўйилганидек унумли меҳнатдан сўнг дам олиш, маданий хордиқ чиқариш ҳуқуқига эгадирлар.

Д. МЎМИНОВ,
Чиноз районидаги «Қизил Октябрь» колхози касаба союз комитетининг раиси.

«Тошкент ҳақиқати»нинг навбатдаги сони 9 октябрда чиқади.

Редактор
Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
/«Ташкентская правда»/
ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ОБКОМА КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА И ОБЛАСТНОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

Редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748, масъул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750, БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; партия турмуши — 325778; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325556; қишлоқ хўжалиги — 325647; пропаганда — 337010, 325749; совет қурилиши — 325733; маданият — 325767; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325645; тунги навбатчи — 325553; эълонлар бўлими — 325727.

Р. 09039. Б. 1731. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. У 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12